

รายงานการประชุมสภาร่างรัฐธรรมนูญ

ครั้งที่ ๒๒

วันศุกร์ที่ ๒๗ สิงหาคม พุทธศักราช ๒๕๑๓

ณ พระที่นั่งอัมภิเจษกสถาน

เริ่มประชุมเวลา ๘.๕๕ นาฬิกา

ประธานสภาร่างรัฐธรรมนูญ : วันนี้มีสมาชิกมาประชุม ๓๕ คน
เป็นองค์ประชุมแล้ว ขอให้ท่านมีมติของรายงานการประชุมสภาร่างรัฐธรรมนูญ
ครั้งที่ ๒๒ ผู้ใดจะมัวรอแต่ไข้อย่างไรไหม

ไม่มีผู้ใครขอแก้ไข

ประธานสภาร่างรัฐธรรมนูญ : ถ้าไม่มีผู้ใครขอแก้ไข ข้าพเจ้า
ถือว่าที่ประชุมอนุมัติ พิจารณาระเบียบวาระที่ค้างมา คือ ในภาคที่
พระมหากษัตริย์จะทรงเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภานั้น จะคงรักษาผลประโยชน์
บุคคลที่เป็นสมาชิกไว้ด้วยหรือไม่ ข. ในส่วนที่เกี่ยวกับสมาชิก

นายเทพ โชติสุขิต : เมื่อคราวก่อน เราได้พูดกันถึงเรื่องว่า
ควรจะทำหนดไว้หรือไม่ และก็เป็นที่รับรองกันแล้ว ท่านรองประธานฯ เอง
ก็บอกว่าจะกำหนด แต่ท่านมีข้อซักในการเขียนและด้วยข้อเท็จจริงที่ว่าพเจ้า
อีกปายมาเด้อว่า โดยจะเพราะแม้ตั้งระบอบต้นบรรณาธิการสักก็ได้เคย
มีความคิดเช่นกัน หมายความว่าถ้าเราได้แต่งตั้งเจ้าผู้ทรงคนไว้ได้ความภาค
ต่าง ๆ ของประเทศไทยเป็นหลักฐานมาแล้ว ด้วยเหตุผลการปฏิรูป โดนนี้ เป็น
ที่แจ้งชัดกันอยู่แล้ว ด้วยเหตุนี้แม้ระบอบต้นบรรณาธิการมีความเห็น
สอดคล้องต้องกันกับนโยบายเช่นกัน เพราะเหตุว่าด้วยเหตุการปกครอง

LIRT

หรือบ้านเมืองนี้ ^๕จริงอยู่ในสถานที่ไหนที่เราได้ไปแทนต่างจังหวัดมาครบถ้วน
แล้ว ^๕แต่ถึงกระนั้นในเรื่องนี้ยังข้อสำคัญนี้ ^๕เราก็น่าจะได้ไปแทนต่างท้องถิ่น
เท่าที่โอกาสและเหตุการณ์จะอำนวยให้ ^๕และเท่าที่เป็นอยู่คงว่า ^๕เราก็มีผู้แทน
แต่ละภาคมาเป็นส่วนมาก ^๕หมายความว่าด้วยพฤติกวณนั้นเราได้ทำไปแล้ว
และมีมาแล้ว

ท่านถ้าหากว่าจะเขียนในรัฐธรรมนูญจะเสียหายอะไร ^๕ข้าพเจ้าเห็นว่า
ถ้าเขียนด้วยแล้วจะเป็นการรักจิตใจประชาชนทุก ๆ ภาคให้ทันสมัยในระบอบนี้
ด้วยเหตุนี้จึงเห็นว่าเขียนดีกว่าไม่เขียน

นายสุวิชัย พันธุ์เกษม ^๕ : สำหรับในปัญหาที่เกี่ยวข้องกับว่าควร
จะกำหนดประเภทบุคคลในท้องถิ่นเกี่ยวกับ ภูมิภาคในการเลือกตั้งสมาชิก
โดยพรหมทฤษฎีนั้น ^๕ข้าพเจ้าเห็นว่าไม่เป็นการสมควรอย่างยิ่งที่จะเขียน
ไว้ด้วยตัวในรัฐธรรมนูญ ^๕ทั้งนี้ ^๕โดยเหตุผลที่ความวิวัฒนาการความเป็น
คนไทยไม่ได้อยู่ในท้องถิ่นหรือท้องที่ใดก็ตาม ^๕เราขอมีมติในที่ประชุมที่
เป็นคุณไทยเสมอกันหมด ^๕เพราะเหตุใด ^๕เพราะเหตุว่าการที่จะให้เขาเกิดความ
ในท้องถิ่นโดยการบังคับเช่น ^๕เป็นการกระทำไม่ได้ ^๕เพราะในรัฐธรรมนูญหา
ชาติได้กำหนดบอกว่า ^๕บุคคลย่อมมีสิทธิบริบูรณ์ ^๕ที่จะเลือกตั้งภูมิภาคไหน
เป็นภูมิภาคไหนก็อยู่ที่ ^๕เพราะฉะนั้นถ้าเราจะพอใจอยู่กับตำแหน่งเดิมที่ทาง
ภาคเหนือ ภาคกลาง ภาคอีสานหรือภาคใต้ ^๕แต่บังเอิญ ^๕เพราะเหตุที่ไม่ได้
อยู่กับตำแหน่งนั้น ^๕บังเอิญมาอยู่ร่วมกันในภาคกลาง ^๕หรือภาคอีสาน
ก็ ^๕เช่นนั้นก็ได้ ^๕หรืออยู่คนละตัวรัฐธรรมนูญ ^๕ถ้าจะเลือกบุคคลเช่นนั้นมา
แม้จะมีผู้สมัครอื่นโดยครบถ้วนก็หมายความว่าคนที่เราต้องการมาใช้ ^๕ในสถานที่
ก็ยอมหาได้ ^๕โดยยาก ^๕ท่านขอเรียนในที่ประชุมว่าเราต้องการบุคคลหรือว่า
ต้องการภูมิภาค ^๕เพราะเหตุที่ว่าถ้าจะต้องการภูมิภาคแล้วสมาชิกต่าง
ผู้แทนนั้นก็อยู่แล้ว ^๕ก็ขอว่าเลือกตั้งมาจากจังหวัดของนายจังหวัดละ ^๕คน
หรือเราต้องการให้มีหนึ่งแสนคนหรือห้าหมื่นคนก็ได้ ^๕เราก็สามารถจะ

ให้เลือกรากจังหวัดนั้น ๆ หรือเขตเลือกตั้งนั้น ๆ ก็ได้ ทั้งนี้ผู้สมัคร
กันข้ามคือไม่ใช่ประชาชนเป็นผู้มาออกเสียงเลือกตั้ง แต่ทว่าพระมหากษัตริย์
ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งขึ้น เพราะฉะนั้นการกำหนดกฎหมายถ้าแท้จริงไม่
เป็นการสำคัญแต่อย่างใดเลย ถ้าหากว่าเราจะถือว่า เป็นการเลือกตั้งแล้ว
ข้าพเจ้าเห็นด้วยร้อยเปอร์เซ็นต์ว่าในภาคหนึ่ง ๒๐ คน ๕ ภาค ๑๐๐ คน ถ้า
อย่างนั้นข้าพเจ้าเห็นด้วย ถ้าหากว่า คราวใดไม่ใช่ ประชาชนมาออกเสียง
เลือกตั้งแล้วด้วยข้อกำหนดกฎหมายได้ในรัฐธรรมนูญเลย นี้ความเห็น
ของข้าพเจ้าในเรื่องกฎหมายเพราะว่าสมาชิกผู้สมัครเห็นว่าไม่ควรตราได้ใน
รัฐธรรมนูญให้เป็นการยุ่งยาก

นายจง ใจภักดี : ข้าพเจ้าเห็นใจท่านผู้เสนอให้ยกเลิกมาตรา
เพราะว่ามาตรากฎหมายแต่ผู้ตั้งลำบาก การยกเลิกมาตราไปไม่ได้ เพราะ
ฉะนั้นต้อง ขอคัดค้านด้วยความเคารพว่าอย่ามาบัญญัติได้เลยใน รัฐธรรมนูญ
เพราะว่าจะทำความยากลำบากหลายประการ ประการที่ ๑ เราจะไม่ได้คนที่
เข้ามาเพราะว่าจำกัดจำนวนโควตา ทั้งนี้คนที่สุดท้ายในประเทศมาไม่ได้
อาจจะตกค้างเสีย ประการ ๑ อ้อข้อ ๑ จะรู้สึกว่าเราจะแบ่งแยกจิตใจ
มากเกินไปที่จริงเรารับรองแล้วว่าเป็นประเทศเดียว ไม่ใช่ปกครองโดย
รัฐต่าง ๆ ฉะนั้น ถ้าเราจะปล่อยให้เขาต้องอยู่ประเทศแบ่งรัฐไม่สมควร
เพราะฉะนั้นถ้าเราได้ไว้ในรัฐธรรมนูญจะลำบากในการปฏิบัติเห็นว่ามีอยู่ทาง
หนึ่งในทางคอมมิวนิสต์ จะได้ให้ตกลงถกกันการเลือกตั้งสมาชิกผู้สมัครให้
เลือกตั้งผู้ตั้งไปหมดตลอดราชอาณาจักรเท่านี้เห็นจะพอ ถ้าอย่างนั้นข้าพเจ้า
เห็นด้วย

นายเกษม บุญศรี : ข้าพเจ้าเห็นไปในทางที่ว่าการกำหนด
กฎหมายได้ เท่าที่สมาชิกได้อภิปรายถึงความยากลำบากในการปฏิบัติของ
เรา ข้าพเจ้าเห็นใจ แต่ข้าพเจ้ามีความทางพอที่จะทำมันได้ ทั้งจะให้ตัวเรา
ประโยชน์ตามความมุ่งหมายของเขา ก็เหมือนกว่าพอมีทางทำได้เช่นนี้เห็น

LIRT

ข้าพเจ้าจึงเห็นว่าควรกำหนดไว้ หรือเมื่อถือว่าจะกำหนดลงไปแล้วจะเกิด
ผลเสียหาย เป็นต้นว่าจะไม่ได้คนที่ดีที่สุดเท่าที่คิด ก็อาจมีอย่างนั้น อย่าง
ในวงก่อนก็ได้ก็ปรายกันมากของมาถ่วงจะไม่ได้คนที่ดี คิดนั้นก็ทำให้
ข้าพเจ้าก็ความเมื่อกำหนดมีอำนาจในไฟของถนต่าง ๆ ซึ่งที่จริงก็ไม่เต็มตาม
จำนวนทั้งหมด เพียงครึ่งหนึ่งของสมาชิกวุฒิสภาเท่านั้น ข้าพเจ้าก็มัก
คิดว่า ถ้าเช่นนั้นก็ต้องอยู่ในกรุงเทพฯ หรือในกรุงเป็นส่วนมาก ก็อาจคน
อย่างนั้น เราจะไปกำหนดเอาไว้เมื่อเราจะไปเลือกคนในต่างจังหวัดเข้ามา
แล้วจะไม่ได้คนที่ดีก็อย่างนั้น ข้าพเจ้าก็คิดว่าไม่ว่าจะพูดกันถึงเขาจะไม่ดีก็
ซึ่งจะเอามาเทียบกันคนในกรุงเทพฯ ไม่ได้ ถ้ามาจขอมริบกันให้ข้อนี้ ข้าพเจ้า
ก็ยอม แต่ก็ต้องได้คนที่ดีในถนนั้น เมื่อได้คนที่ดีในถนนั้นข้าพเจ้าก็เห็น
ไปในที่นั้นที่ทำได้ตามที่เมื่อก่อน ในนรก ก็ยังดีกว่าได้ดังคนส่วนพรรค เพื่อ
จะได้เอาความดีของคนเหล่านั้นมาเทียบเคียงเพื่อ ให้มีขงกันได้ เมื่อเป็น
เช่นนั้นแล้ว เท่าที่มีเห็นอยู่ก็คนชุนมากเป็นทางทำให้องค์คน หรือองค์
ประกอบของสภาได้มีสมรรถภาพสมควรแก่ตำแหน่งหน้าที่ สมควรแก่งานที่
สภาจะต้องพึงมีขงม คอยเห็น แหะ ข้าพเจ้าจึง เห็นไปใน ทาง ที่ ว่าควร
กำหนดไว้

หลวงประยูรวงศ์นิสิตาร : ในกากรอภิปรายคดีกันของข้าพเจ้า
ข้าพเจ้าจะไม่ได้อภิปรายว่า “คนที่ ในนรกดีกว่าสงอกในสวรรค์” แต่
ข้าพเจ้าจะคิดกัน ในหลักกากรคือบุคคลนั้นว่า จะควรกำหนดมีที่จะเป็นสมาชิก
วุฒิสภาเดียวกับมีอำนาจหรือไม่ ข้าพเจ้าขอให้ท่านตั้งเถิดว่ากำหนดนี้
เหมือนกบที่ได้อภิปรายกันเมื่อวงก่อน กำหนดในที่นี้หมายความว่ากำหนด
ตายตัว คืออย่างที่ท่านสมาชิกวุฒิสภาส่วนนั้นแล้วจะเป็นอย่างว่า คือ
กากรเลือก สมาชิก วุฒิสภา นั้นจะต้อง ประกอบด้วย บุคคลที่มี ภูมิ อำนาจในภาค
ต่าง ๆ ไม่น้อยกว่า ๓๐ % หรือจะส่งบวราชวงศ์เจ้าผู้ครองนครหรือขงน
ก็หมายความว่าขงการอย่างนั้น ไม่ใช่เขียนอย่างกว้าง ๆ ความจริงขงน

เป็นที่ตั้งซึ่งกำหนด และเมื่อเป็นคัมภีร์ในรัฐธรรมนูญแล้วเราจะเห็นว่า
กำหนดไม่ได้ ที่นั่นก็ได้เสียเป็นอย่างไร ข้าพเจ้าไม่พูดว่าเรื่องข้างเผือก
ข้าพเจ้าอะไรหรอก ข้าพเจ้าว่า อย่างนี้ ว่านี่เรื่องที่เราถวายเป็นพระราชาภรณ์ให้
พระมหากษัตริย์เดี๋ยวก่อน ท่านคดียังคงไม่ใช่ว่าพระมหากษัตริย์อยู่ในฐานะ
อย่างท่าน พระมหากษัตริย์ท่านมีหน้าที่รับผิดชอบต่อบ้านเมืองตลอดรัชกาล
ของท่าน ไม่ใช่ ๓ วันเช้า ๕ วันออกอย่างรัฐบาล ท่านทำอะไรท่านคดียัง
นึกถึงว่าราชบัลลังก์ของท่านคดียังมันคงก่อให้เกิดความเคารพนับถือ ไม่ใช่ทำ
ขุย ๆ อย่างที่คนอื่นทำ ที่ท่านคดียังเดี๋ยวก่อนที่คดียังคงจะสนใจของประชาชน
ทั้งหลาย ไม่ใช่สนใจของ พระองค์เอง คดียังมอง ที่ของทุกคนถึง วิถีฐานะ
ความซื่อสัตย์สุจริต ความนับถือของบุคคลทั้งหลายทั่วประเทศ ไม่ใช่เฉพาะ
ในกรุงเทพ ฯ ทั้งนี้ไม่ใช่ว่าข้าพเจ้าเขียนจดหมายอภิปรายถึงท่าน ท่านทำ ทั้ง ๆ
ที่รัฐธรรมนูญมีไว้บังคับไว้โดยทั่วไปกำหนดกฎหมายกำหนดว่า การเลือกผู้สมัคร
คนเกิดแทบทุกจังหวัด เคยมีบ้านแทบทุกจังหวัด ข้าพเจ้าเองก็ไม่ใช่ว่า
กรุงเทพ ฯ ข้าพเจ้าเป็นชาวจันทบุรี ข้าพเจ้าไม่ได้รักกรุงเทพ ฯ มากไปกว่า
จันทบุรี และบ้านกรุงเทพ ฯ เป็นบ้านที่โตมาใหม่ บ้านเก่าอยู่ที่จันทบุรี
และในท่านเองเคยถูกถามสืบถามมาวงศ์วีรชยาทของสุดคำนั้น ทางบ้านก็ได้
มีหมัด นี้แปลว่าพระมหากษัตริย์ท่านคดียังคงดีแล้ว ข้าพเจ้าเชื่อว่า
โดยเหตุที่ สุ่มสุก หลายท่านได้ อภิปราย เป็นการใหญ่ในการ ร่างรัฐธรรมนูญ
พระมหากษัตริย์ไม่ใช่พระองค์นี้ คือพระองค์อื่น ๆ ไม่ท่านก็คดียังคงดีได้
ซึ่งเป็นความดีของราษฎร อย่างน้อยคน หนึ่งว่า เขาต้อง การให้มี การรู้จักการ
ทุก ๆ ภาคเข้ามาอยู่ในสภาและท่านคดียังมีรับว่าสามารถจะไปถึงคนที่หมัดดำเนิน
ในภาคต่าง ๆ ถ้าจะไม่กำหนดคดียังดีแล้วดีจะเป็นการผูกพันพระมหาก
ษัตริย์จนเกินไป ถ้าสมมติว่า เราคดียังคง เจ้าครองนคร ทางหรือทายาท
ของสุดคำนั้น ทางใดเขา อาจจะ เป็น ทายาทของ สุดคำนั้นว่า เหล่านี้ เป็น ทายาท

ได้ใจในหลวงไม่ได้ใจวิทยฐานะดีกว่า กลัวในหลวงจะเอาหมากเต็กเซ็ฟ เป็นตัวตั้งขา ขาพี่เขาเห็นด้วยสมัครก็แล้วมา รอประธานโฆษออกสื่อ หลวงประภอมฯ และรอทิวาทิตัวอย่างที่บ่นอยู่เดี๋ยวนี้ซึ่งเราพี่ชอบนักหนา พุดอยู่หลายหนแล้วไม่ใช่ไม่ชอบ เขากันเห็นเดี๋ยวนี้ว่าภูมิสถาปัตย์มาจาก บ้านนอกเขอะเขอะ หลวงประภอมฯ ก็รับแล้วว่าเป็นคนบ้านนอก เจ้าคุณ ศิวธรรมราชก็มาจากต่างชาตและยังมีอีกเขอะเขอะ พวกนักข ได้ที่เป็นแขกก็มี มืดอยู่อย่างแล้ว เราเชื่อว่าในหลวงฉลาดพอ อย่างรัฐธรรมนูญก็ให้หลายอย่าง ประกาศสงเคราะห์ก็ได้ อะไรก็ได้ เราเชื่อความดีมาวัดของท่านแต่แรกก็ควร จะเชื่อคือไป และเชื่อท่านด้วยว่าท่านจะเลือกคนที่มีความดี ของเรา ยังไม่ได้กำหนด ซึ่งกรรมวิธีการจะเสนอขึ้นมาซึ่งเราจะพูดกันใหม่ เมื่อเรา เชื่อแล้ว อันนี้สำคัญกว่า ภูมิสถาปัตย์เราเห็นว่าไม่จำเป็นต้องจำกัดว่า ในหลวงต้องเลือกเหมือนนักคนเมืองนักคน มณฑลนั้นนักคน ไม่ควรจะมีที่ ภูมิสถาปัตย์ไหนก็ได้

๑๐.๐๔ น.

พระยาสุรธรรมราช : ขาพี่เขาดีกว่าในกาสุทพรมมหานักขัตริย์ อยู่ให้รัฐธรรมนูญ พระราชอำนาจจำกัด ในการที่กล่าวว่าการจำกัดพระราช อำนาจในคนที่ของกันเองกันแล้วจะเป็นการชัด แต่เราคิดว่าทำการชัดมาแต่ หลหลายแห่ง ฮาย ๕๐ คุณเต็มคักได้จำกัดใจแล้ว ถ้าอย่างนั้นจำกัดทำไม่ เหตุใดที่สมัครเสนอมมา ขอให้มีกำหนดได้กว้าง ๆ ว่าควรมีสมัครที่มี ภูมิสถาปัตย์จากภูมิประเทศหัวเมืองบ้าง ขอให้คิดจำกัดมาสมัครภูมิ สถาปัตย์ ทั่วกัน แต่อยู่ที่หัวเมืองบ้างอยู่ที่กรุงเทพฯ บ้าง อย่างนั้นไม่ได้ กว้างเขากันกรุงเทพฯ ทั้งหมดหรือ แต่ประโยชน์ที่จะได้อีกข้อ ๑ ก็คือขอให้ ประชาชนคน หัวเมืองนัก คิดว่าเราไม่ใช่แต่มี ผู้แทนมาอยู่ในสภา อย่างเดียว เรายังมีภูมิสถาปัตย์เป็นตัวแทนอีกด้วย และท่านสมัคร กลางเมืองก็หน้าสมัคร

LIRT

คุณสภาไม่ใช่ตัวแทนป้องกัน ผู้ที่รัฐธรรมนูญที่มีอยู่ทุกวันนี้ รัฐธรรมนูญ
ก็กล่าวว่ามีหน้าที่คุณสภาเป็นตัวแทนป้องกัน ในการที่พระเจ้าแผ่นดินคงมี
ความฉลาด สามารถในการที่จะทรงเลือกถึง หอเมืองดังที่ใครทรงเลือกไว้แล้ว
แต่ที่ท่านคงทรงเลือก แต่เรื่องอื่น ๆ ในข้อสำคัญก็ต่างกันได้แล้ว ถ้าเรา
กล่าวได้ จะเป็น การง่ายและ สันนิษฐานในการที่จะทรงวินิจฉัยในเรื่อง เช่นนั้น
การที่จะถ่วงดุลไม่เป็นการยากเลย เราจะกำหนดว่าในการที่จะทรงตั้งสมาชิก
คุณสภานั้นจะได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ตั้งบุคคลที่อยู่ในภูมิตำแหน่งใน
กรุงเทพฯ หรือภูมิตำแหน่งอื่น ๆ ตามที่ทรงเห็นสมควร และให้มีการเขียนใค้อำ
ผู้ตั้งออกใหม่ใค้อำ และบางที่ ท่านประธานฯ จะเห็นว่าการกว้าง ๆ นั้นไม่มี
ประโยชน์ แต่นั่นก็เป็นความเห็นแตกต่างกับสมาชิกผู้สนับสนุนผู้เสนอก็คง
ความเห็นนั้นย่อมต่างกัน ที่พออย่างหนึ่งประการเดียว

เพราะฉะนั้น การกำหนดนั้นไม่ใช่เป็นการกำหนดที่ขาดอย่างอะไร
ถ้ากรมาจักรไม่ได้มาจะเขียนได้ ข้าพเจ้าก็ขอรับอาสาช่วยเขียนให้ก็ได้

๑๑.๑๒ น.

นายบุญเที่ยง ทองสวัสดิ์ : ข้าพเจ้าขอสนับสนุน และควรที่
จะเขียนกำหนดภูมิตำแหน่งในกฎหมายรัฐธรรมนูญ ข้าพเจ้าจะได้อภิปราย
เหตุผลที่จะได้ให้ เขากบอดัก ข้าพเจ้าจะ ขอรับรอง คุณสภานี้ดัง อย่างหนึ่ง
คือว่าเนื้อหาของเราไปประชุมสภาว่ารัฐธรรมนูญมา ๒๐ กว่าครั้ง การอภิปราย
ไม่มีปัญหาเกี่ยวกับอำนาจพระมหากษัตริย์ แล้วก็ได้ มีสมาชิก บางท่าน เป็นห่วง
เป็นใยกับอำนาจพระมหากษัตริย์จะลดจากที่พระราชอำนาจ คือไปบังคับ
ท่านบ้าง มีท่านบ้าง อะไรคืออะไรเหล่านี้ ข้าพเจ้าก็คิดว่าเนื้อหาของท่าน
สมาชิกที่ท่านขออภิปรายยึดเอาในเรื่องสมบูรณาญาสิทธิราชย์ ความจริง
เวลานี้เราก็ได้เปลี่ยนแปลงการปกครองมาเป็นระบอบประชาธิปไตยแล้ว ไม่
ใช่เหมือนก่อนเหมือนนั้น ก็เมื่อเราได้เปลี่ยนแปลงการปกครองมาเป็น

LIRT

ประชาธิปไตยแล้ว พระราชอำนาจพระมหากษัตริย์มีแค่นี้เอง คือเป็นไปตามกฎหมายรัฐธรรมนูญ ถึงแม้ว่าทางนิติบัญญัติจะเขียนไว้ อย่างหนึ่งอย่างหนึ่ง แต่ว่าในทาง พฤติกรรมเรา ต้องยอมรับว่า ทางพฤตินัย ไม่ใช่ พระมหากษัตริย์ท่านใด ๆ ท่านหนึ่ง ท่านพวกนั้นมาหลายครั้งแล้ว ข้าพเจ้านั่งฟัง ข้าพเจ้าก็ตั้งสัย ข้าพเจ้าขอกราบเรียนเสียก่อนว่า ในเวลานี้เป็นสมัยประชาธิปไตย เพราะฉะนั้นพระราชอำนาจนั้นถึงจะถวายให้พระองค์ท่าน พระองค์ท่านก็ทรงใช้ตามกฎหมายรัฐธรรมนูญไปตามหน้าที่ที่แบ่งไว้เป็นพวก ๆ เพราะฉะนั้นถ้าไม่ถ่วงไม่จำกัดหรือมีพระพระราชอำนาจอย่างนั้นอย่างนี้ ไม่เป็นการสมควร ถ้าหากเป็นการถวายพระราชอำนาจให้พระมหากษัตริย์ ทรงใช้ เองแล้ว ข้าพเจ้ายอมรับมานานแล้วว่าเรื่องที่จะมีรายกันนี้แต่ที่ท่านอ้างว่ามีดังที่กล่าวไว้ในข้อข้างนี้ ใช้พระราชอำนาจอย่างโน้นอย่างนี้ ข้าพเจ้าในเวลานี้ก็อยู่ในเรื่องนั้นว่าเป็นอย่างไร แต่ท่านจะไม่เชื่อทุกอย่างก็เป็นไปไม่ได้ ถ้าหากท่านจะชอบเป็นอย่างนั้นแล้ว และต่อไปจะเป็นอย่างไรก็ไม่เห็นควรที่จะไปไหนที่ไหน เพราะฉะนั้นเราเขียนกฎหมายรัฐธรรมนูญไว้ให้เป็นหลักหลักความมั่นคงของกฎหมายรัฐธรรมนูญจะคิดกันทีเดียว และความสูงใจของพระมหากษัตริย์หรือหมอก ซึ่งเคยมีอำนาจในสภาท้าว เมืองไทยมีอยู่ เรือใจว่าอยู่ในกรุงเทพฯ จะโค่นหายไป ความโค่นใจเขาใจวงประเทศไทยอยู่ในกรุงเทพฯ แล้วจะมีการปกครองระบอบประชาธิปไตยไม่รอด เพราะท่านจะกล่าวอ้างว่าอย่างไรเป็นอย่างนั้นแล้ว ความเข้าใจเช่นนี้ในสภาวามรัฐธรรมนูญ ข้างนี้ ผู้มีความเข้าใจว่าอะไรก็ตามมีอยู่ในกรุงเทพฯ ท่านนั้น ฉะนั้นข้าพเจ้าเห็นว่าไม่ควรจะถวายพระราชอำนาจกว้าง ๆ มีอำนาจบางท่านหนึ่งหมอกนั้น ขอบประธานโทษ คือคุณจง ใจก็คิด ก็แสดงออกชัดอยู่แล้ว ถ้าหากว่าไม่ทำหมอกมีอำนาจแล้วจะไม่โค่นล้มมาเต็มที นี้ในสภาวามรัฐธรรมนูญเห็นว่าการที่เราใจของมันเป็นอย่างไร ซึ่งหมวยความว่าคนจะอยู่คนเดียวเพราะในกรุงเทพฯ ซึ่งเราไม่ควรจะคิดเช่นนั้น ซึ่งเรากำลังจะคิดอย่างนี้หรือจะคิดกันต่อไป

เดิมที่เขมนจะไม่ใช่การดัมบรัน แล้วอย่างคุณหญิงทองประกอม ๆ อภิปรายใน
 ใช้เรื่องเกี่ยวกับทายาทเจ้าคนโน้น ทายาทอดีตมาเป็นคำอธิบาย ยกตัวอย่าง
 ความจริงเจตนาผู้เสนอเขาเสนอขอว่าอยากจะให้ คนอยู่ในภูมิภาคเขาซึ่งเรื่อง
 รัฐบาลเป็นอย่างดี แล้วเขาใจในเหตุผล ถ้าหากว่าตัวเขามานั่งในสภาสูง
 ไม่เหมาะกับการปฏิบัติหน้าที่ในท้องถิ่นอย่างไร อันจะหนักที่ผู้แทนในพื้นที่
 แต่ไม่ใช่เอาที่ผู้แทนมาใช้ เพราะเป็นประชาธิปไตยด้วยกัน คือผู้แทน
 ถือว่าประชาธิปไตยมาจากปวงชน สภาสูงก็ถือว่า ประชาธิปไตย มาจาก
 ปวงชนที่หนักเดียวกัน เพราะฉะนั้นถ้ากระจายผู้ใช้อำนาจอยู่ในท้องถิ่นต่าง ๆ
 ความดัมบรันในทางที่จะได้รับกฎหมายก็จะดัมบรันขึ้น ถ้าหากว่าเราไม่
 กระจายและผู้เลือกไม่คิดเช่นนั้นผู้จัดทำเจ้าอาจดัมบรันเต็มที่ เพราะฉะนั้น
 ถ้าเราวางใจแล้ว ผู้ที่จะใช้อำนาจเขาก็มาคู่ตามกฎหมายรัฐธรรมนูญอย่างไร
 เขาก็ปฏิบัติไปตามกฎหมายรัฐธรรมนูญ เขาก็ได้คนหลาย ๆ ที่ก็ หลาย ๆ
 ทางมาผสมกัน เมื่อได้หลายท่านแล้วก็ได้ไว้ในภูมิภาคต่าง ๆ
 มาประกอบก็จะได้ดีดกขึ้น อย่างกับเรื่องซึ่งเขาเจ้าไม่ได้ทำ ก็อาจ
 เมื่อมีท่านสมาชิกวุฒิสภาอยู่ในจังหวัดใด ๆ เช่น เมื่อต้องสอนอาจจะไร
 ท่านอาจมีกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้องกับเมื่อต้องสอน ท่านจะได้มีความรู้เกี่ยวกับ
 กับภูมิภาคที่ถูกต้องซึ่งงาน เพราะฉะนั้นสิ่งที่เราต้องการจะหาทางช่วย
 ทรงเล็ง คอวจะถวายทานให้แต่เขาคงไป ไม่ได้เกี่ยวกับผู้แทน ต่างกับ
 ผู้แทน ไม่ได้เช่นนั้น ท่านเองเคยจะเห็นว่าสภาต่างประเทศเขาช่วยประเทศ
 พันประเทศนั้นอาจจะเป็นอย่างไรบ้าง เป็นอีกเรื่องหนึ่ง แต่สำหรับ
 เมืองไทยควรกระจายไปและควรได้คนต่างท้องถิ่น ไม่ใช่คนท้องถิ่น
 อันจะเหมาะที่สุดของกรุงเทพ ฯ ก็คือว่ากรุงเทพ ฯ ก็มี เพราะฉะนั้นขอได้คน
 ในท้องถิ่นอื่นได้มีโอกาสบ้าง

LIRT

๑๐.๑๕ น.

ม.จ. ตีฆิพร กฤดากร : เรื่องนี้คนหลายแห่งก็ถกเถียงกันมาก ข้าพเจ้าเห็นว่าควรระวังไว้กว้าง ๆ ไม่ให้ผูกมัดนัก และถ้ามีท่านองคมนตรี ประโยชน์ สมารถดูผิดเพี้ยนได้ถูกเลือกโดยพระมหากษัตริย์จากราชวโทยไทยทั้ง ประเทศ ซึ่งมีควมรับรู้ความสำมารถในกิจการต่าง ๆ และเพื่อแบ่งพระราช ภาระในการเลือก ให้เปิดโอกาสให้สมัครและองค์การต่าง ๆ ที่มีสมัคร ธาร์พเดินหรือสมัครในสมาคมหรือองค์การนั้น ๆ เพื่อประกอบกัน สมัครมา ธาร์พใน ทน ข้าพเจ้า อธิบายไม่ถูก แต่ความหมาย ของ ภาษา อังกฤษ ว่า วอคคออฟไลฟ์ (Walk of Life)

๑๐.๑๗ น.

พระยาอรชรภกรวิบูลย์พนธ์ : ข้าพเจ้าจะไม่กล่าวถึงกรที่อ้างกา กำหนดแล้วจะเป็นการผูกมัดพระธาธาธาจะไรซึ่งไม่เป็นการสมควร ข้าพเจ้า ไม่เห็นอย่างนั้น เพราะเหตุว่าเราเป็นประเทศที่ใ้รัฐธรรมนูญซึ่งพระมหากษัตริย์อยู่ใ้กฎหมาย ถ้าเราไม่ความเห็นสมควรจะจำกัคยงไรก็จำกัดได้ บัญญัติอยู่ที่จะเห็นสมควรอย่างไรเท่านั้น บัญญัติจะเห็นสมควรหรือ ไม่นั้น ข้าพเจ้าขอเสนอให้คิดถึงข้อคิดการที่เราจะเขียนรัฐธรรมนูญบ้างพอ สมควร คือข้าพเจ้าเห็นฉารัฐธรรมนูญนั้นเป็นกฎหมายสูงสุดของชาติ เป็น กฎหมายที่มีบัญญัติศักดิ์สำคัญ ๆ ในการปกครองบ้านเมืองไว้ ฉะนั้นในการ เขียนท่านจะเห็นได้ว่าในรัฐธรรมนูญนั้นเราไม่ได้เขียนอะไร ที่เป็น การเขียน ด้อยเลย คือถ้าไม่เขียนอะไร การเขียนทำไมจะไปคคยงนนอย่างนหรือ ให้ได้โดยพิ้นจชยงนนอย่างนหรือคคยงนนอย่างน เราไม่ได้เขียนเลย เรา เขียนวางหัดกตั้งไป เมื่อต้องการอย่างไร เขียนลงไปให้ชัดเจน ว่าให้ทำ อย่างนั้นอย่างนที่คคยง เพราะฉะนั้นการที่จะพิจารณาว่าเราควรจะมีบัญญัติ หรือ ไม่เช่นนั้น ข้าพเจ้าก็คิดว่าเราควรคิดตั้งแต่ยงจะบัญญัติให้แน่นอนหรือไม่

LIART

การที่เราจะเสนอในการบอกทำให้พระมหากษัตริย์ ทรงเลือกตั้ง จากราษฎรใน
 ภาคต่าง ๆ หรือจากราษฎรทั้งราชอาณาจักร หรือเลือกตั้งจากราษฎร
 ทั้งประเทศอะไรเช่นนี้ นั้นอันแต่เพียงคำแนะนำหรือคำตักเตือน ในกรที่
 เราจะเขียนเสนับข้าพเจ้าเห็นว่าไม่มีรัฐธรรมนูญประเทศไทยเขาเขียนข้อแนะนำ
 ใดอย่างนี้ เพราะฉะนั้นข้าพเจ้าจึงเห็นว่าถ้าเราจะเขียนเสนับนั้นก็อาจจะไม่ถูก
 แต่เมื่อเราจะเขียน ใจเสนับนั้นก็ควรร่างหลักการให้ตายตัวว่าจะ เลือกตั้งจาก
 จังหวัดต่าง ๆ จังหวัดละคน หรือภาคต่าง ๆ ภาคละกี่คนก็แล้วแต่เราควร
 จะกำหนดให้ตายตัวลงไป เมื่อวิธีในกรร่างข้อคำนึงเสนับแล้ว ก็ขอ
 ให้ท่านได้พิจารณาที่จะเป็นการ สมควรหรือไม่ ข้าพเจ้าเห็นว่าถ้าหวั
 สมควรก็กล่าวถึงหรือสภาพนั้น เราก็ไม่ได้อำหนดไว้ เราไม่ได้ถือหลัก
 ไม่รับรองกันสักเศษไรเลย คนที่อยู่ไหน ๆ และจะไปสมัครที่ไหน ๆ ก็ได้
 จะขอผู้แทนของที่ไหนก็ได้ ถ้าหากว่าสมัครกล่าวถึงเรากำหนดไว้เช่น
 เราที่ประสงค์ขอให้เลือกสมัครสภาส่งจาก จังหวัดต่าง ๆ เช่นนี้แล้วข้าพเจ้า
 เห็นว่าที่ที่จะไม่เหมาะ และข้าพเจ้าขออภัยกล่าวถึงแก่นขอที่ท่านได้ขอพร
 ได้ทรงจงใจจะเสนับว่า ในการเขียนเราอาจจะเขียนได้ว่าสมัครทุกจังหวัด
 ได้ทรงเลือกตั้งจากราษฎรทั้งประเทศอย่างนั้นก็เพราะดี แต่ขอให้นักที่
 ได้การที่เราจะเขียนเสนับนั้นจะเป็นการสมควรหรือไม่ ถ้าการเขียนเป็นการเข้า
 ใจกันว่าทั่วประเทศแล้ว การเขียนไว้ก็ไม่ได้นัยความว่าเมื่อจะไม่เขียน
 แล้วก็จะไม่เลือกกันทั่วประเทศ ข้าพเจ้าขอว่าถ้าเมื่อราชอาณาจักเราเป็น
 หนึ่งอันเดียวกันแล้ว ก็กิจการทุกอย่างเราก็ควรจะทำไปเพื่อประโยชน์ของ
 ประเทศ เพราะฉะนั้นในการที่เราจะเขียน ใจเสนับข้าพเจ้าเห็นว่าถ้าไม่ใช่
 เป็นกรที่เจตนาจะกล่าวไม่เขียนไว้บอกกล่าวเลือกตั้งจากราษฎรทั้งประเทศ นี้
 ข้าพเจ้ามีความเห็นอย่างนี้

รัฐธรรมนุญที่ควรมีส่วนรวมว่าการเลือกตั้ง ผู้ถูกเลือกจะต้องมาจากสมาชิก
โดยวิธีที่ไม่ว่าทั้งสมาชิกผู้มั่งคั่งหรือผู้ยากจน

๑๑.๒๕ น.

ขุนทดฤทธิพิศมากร : ในญัตติซึ่งได้อภิปรายกันนั้นความจริง
ข้าพเจ้าก็ได้เสนอไว้ แต่ไม่ได้พูดถึงเรื่องอื่น คือว่าไม่ได้ต้องการให้จำกัด
ว่าผู้มีอำนาจโดยธรรมชาติจะต้องการให้จำกัดโดยกว้าง ๆ ซึ่งมีความมุ่งหมาย
ว่าให้เลือกโดยให้เป็นไปทั่วถึงภายในราชอาณาจักร แต่ที่พูดเรื่องผู้มีอำนาจ
นั้นก็เพื่อให้เป็นการเขย่งวงไว้เพื่อให้พระมหากษัตริย์ทรงระลึกลง ทนข้าพเจ้า
อยากจะอภิปรายสนับสนุนในญัตติของข้าพเจ้าดังต่อไปนี้ คือได้มีท่านสมาชิก
ผู้มั่งคั่งได้สนับสนุนเรื่องนี้สนับสนุนมาก และข้าพเจ้าก็มีความเห็นต่อคนต้อง
ต้องด้วย ข้าพเจ้าจะไม่โต้แย้งกับปัญหาบางท่านท่านนั้น แต่ว่าข้าพเจ้าจะได้
ชี้แจงด้วยว่าข้าพเจ้ามีความประสงค์ว่าสมาชิก
แห่งรัฐสภาซึ่งประกอบด้วยสมาชิกวุฒิสภา และสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร
นั้น ข้าพเจ้าถือว่าสมาชิกประเภทประกอบด้วยสมาชิกอื่นเป็นตัวแทนของ
ประชาชนชาวไทยทั่วประเทศ ข้าพเจ้าถือว่าเป็นเช่นนั้น และก็เป็นเช่นนั้น
เราก็ได้มีการเลือกผู้แทนราษฎรจากทั่วราชอาณาจักร ซึ่งเป็นการแสดงอำนาจ
เลือกจากบุคคลหรือกลุ่มบุคคลของประเทศอยู่แล้ว และเราก็กำหนดอยู่
แต่ที่ว่าผู้ที่จะเป็นตัวแทนราษฎรนั้นต้องมีคุณสมบัติและคุณวุฒิ และมีอะไรอย่าง
ไรบ้างตามที่กฎหมายเลือกตั้ง อันนั้นก็ตั้งจำนวนเป็นส่วนหนึ่งก็เป็นการเลือก
ตัวแทนราษฎร ทนข้าพเจ้าอยากจะได้ฝ่ายที่เป็นฝ่ายขยับขยับนั้น ซึ่งโดยนิตินัย
ก็มีผู้แทนราษฎรเหมือนกัน ให้ได้มาจากราษฎรทั่วประเทศ เพราะฉะนั้น
กำหนดคุณสมบัติกันอยู่แล้ว ก็ว่าผู้แทนราษฎรนั้นเรากำหนดคุณสมบัติได้
อย่างหนึ่ง ทนส่วนสมาชิกสภาวุฒิสภา เราที่กำหนดอีกอย่างหนึ่ง เป็นนิตินัย
อายุ ๕๐ ปีขึ้นไป ส่วนคุณสมบัตินั้นแสดงแต่สถานจะบัญญัติตั้งที่ใดก็ตั้งกัน

LIRT

ไปแล้ว โดยถือว่าท่านเหล่านั้นเป็นตัวแทนของราษฎรอีกส่วนหนึ่ง ในฐานะที่ท่านจะเป็นผู้รับฟัง ไม่ใช่ดำรงตำแหน่งหน้าที่เพียงนั้นจะไม่ถือว่าเป็นตัวแทนของราษฎร ดังที่ท่านสามารถคุ้มครองสิทธิของประชาชนได้ ไม่เหมือนเช่นข้าพเจ้า จึงต้องถือว่าทั้งฝ่ายสมาชิกผู้รับฟังคดี หรือด้วยตัวแทนราษฎรผู้เสนออุทธรณ์มาคัดค้าน ย่อมจะทำให้เป็นตัวแทนของราษฎรทั่วพระราชอาณาจักด้วย

อีกประการหนึ่งในข้อที่ท่านกล่าวไว้ว่าเราไม่ควรจะจำกัด พระราชอำนาจของพระมหากษัตริย์ ในเรื่องการจำกัดท่านได้กล่าวมาอย่างละเอียดแล้วว่าเรามีจำกัดทุกสิ่งทุกอย่างอยู่แล้ว เช่นเรื่องอายุ คุณสมบัติ วิชาฐานะแล้วทำไมเรื่องนี้จึงมาได้ยังคงว่าไม่เห็นสมควร นี่ข้าพเจ้าเห็นว่าการอภิปรายของท่านสมาชิกผู้เกี่ยวข้องนั้น ได้แก้ปัญหาท่านในชั้นนี้เรียบร้อยแล้ว

ทั้งใน ส่วนที่ว่า เราไม่สมควร จะแนะนำ พระมหากษัตริย์ เช่นนั้น เช่นนี้ข้าพเจ้าขอถามว่า ในระบอบประชาธิปไตยนั้นเรามีอะไรใหม่ที่ไม่แนะนำ เช่นในการออกกฎหมายอย่างหนักของออกโดยคำแนะนำและยินยอม ของรัฐสภา อย่างนี้เป็นต้น และก็มีอีกหลายสิ่งหลายประการที่เป็นไปโดยแนะนำ คือถือว่าพระมหากษัตริย์นั้นทรงทำอะไรไม่ผิด (The king can do no wrong) เพราะฉะนั้น พระมหากษัตริย์ ก็ย่อม จะทรง ปฏิบัติตาม คำแนะนำ ของส่วนที่ มาท ของพระราชกรณียกิจอันกว้างขวาง ของรัฐสภา เพราะฉะนั้น ใน การที่เราจะแนะนำให้พระมหากษัตริย์ทรงเลือกตั้ง สมาชิกสภา โดย กำหนดกฎเกณฑ์ซึ่งไม่กว้าง ๆ นั้น ก็ด้วยยอมเป็นผลดี ในที่นี้ข้าพเจ้าขอเสนอว่าถ้าเราเขียนถ้อยคำที่จะลงไป ในรัฐธรรมนูญในเวลานี้จะควรเขียนว่าประการใด ข้าพเจ้าขอเสนอ ดังนี้ โปรดทราบด้วย “พระมหากษัตริย์ทรงเลือกและแต่งตั้งบุคคลตามคุณสมบัติซึ่งบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญแล้วแต่จะมีใน มาตราอะไร จากทุกภาคทั่วพระราชอาณาจัก เป็นสมาชิกสภาผู้แทนหรือท่านจะเรียกอะไรก็ได้แล้วแต่” จะขอจำกัดความไว้อย่างนี้

ทั้งนี้ว่า ทุกภาคทั่ว พระราชอาณาจัก นั้นได้เคยพูด กันใน ฉะนั้นแล้วที่เราจะถือภาคของอะไร ภาคไหนไทยภาคไหน เขตใดบ้างหรืออะไรนั้น

LIRT

อนันไม่เป็นของยากเลย เพราะภาคในราชอาณาจักรนั้น ข้าพเจ้าคิดว่าต่อไป
 อีกสักกี่สิบปีก็ตาม จะมีตั้งร้อยภาคก็เป็นไปไม่ได้ ข้าพเจ้าคิดว่าไม่เกิน
 ๓๐ ภาค และข้าพเจ้าก็ไม่กำหนดเลยว่าเขาจะกำหนดโควตาว่าภาคไหนกี่คน
 หรือเขาจำนวนเท่าไร เพราะข้าพเจ้าได้บอกมาแล้ว จริงขยู่ในวันก่อนนั้น
 ข้าพเจ้าได้เสนอว่า ๕๐% เป็นส่วนที่ พระมหากษัตริย์ ทรง เลือกจาก เขตค้ำจังหวัด
 พระนครและธนบุรี อีก ๕๐% เลือกจากหัวเมืองต่าง ๆ แต่ว่าถ้อยคำอันนี้
 ข้าพเจ้าได้บอกแล้ว ก็หมายความว่าให้กำหนดวงกว้าง ๆ ไว้แล้วแต่จะทรง
 พระกรุณาโปรดเกล้าฯ อาจจะไม่เลือกในภาคกลางนั้นด้วย สมมติว่าในร้อยคน
 ท่านอาจจะทรงเลือก ๗๐ คนจากภาคกลาง และอีก ๓๐ คน ท่านอาจจะทรง
 เลือกจากภาคต่าง ๆ ภาคละ ๓ คน ๒ คนบ้างก็ได้ เมื่อเป็นเช่นนั้น ข้าพเจ้าก็
 เห็นว่าถ้อยคำที่ข้าพเจ้าได้เสนอไปนั้น ไม่ได้เป็นการตายตัวหรือไม่ได้เป็นการ
 ผูกมัดที่จะทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ เลือกและแต่งตั้งโดยแต่เป็นการปล่อย
 ไว้กว้างขวาง

ข้าพเจ้าขอแจ้งอีกว่า ตามที่ท่านสมาชิกผู้มั่งเกียรติได้กล่าวว่า สภา
 ผู้แทนราษฎรนั้นเท่ากับเป็นสภาปัญญา และวุฒิสภาเป็นสภาสติ ที่ข้าพเจ้าต้อง
 การจะให้เลือกทั้ง ๆ ไปนึกโดยที่ไม่อยาก จะให้ปัญญา มันเกินสติ หรือให้สติ
 มันเกินปัญญา คือต้องการให้มีพอตกันปัญญา เพราะฉะนั้นถ้าหากว่าเรา
 ได้คนมาจากทุก ๆ ส่วนของพระราชอาณาจักรแล้ว ก็ย่อมจะเกิดความรอบรู้
 ย่อมจะ เกิด ความเข้าใจ เข้าใจในความเป็นไป ทั้ง ประเทศเป็นนคร รอบขอบคี่
 จริงก็ตั้งสมมติว่าท่านสมาชิกวุฒิสภาในขณะนั้นบางท่านได้เป็นผู้ที่มั่งคานเคหวัตถุ
 มีภูมิสำเนามาจากหัวเมืองอยู่ไม่น้อย ข้าพเจ้าไม่เกลียดในข้อนี้ แต่จะทำไม
 เด่ว เมื่อข้อเท็จจริงมันปรากฏอยู่หน้าหน้าสมาชิกสภาผู้แทนผู้ได้ถูกเลือกมา
 จากแทบทุกภาคหรือแทบทั่ว ๆ ไปในราชอาณาจักรด้วยแล้วจะตั้งคำถามลงใน
 รัฐธรรมนูญ อันนี้ ทั้ง นคร ที่ต้องขอให้กำหนดใน ทมขอ เพื่อประโยชน์
 อันสำคัญในทางรัฐประศาสน์หมายให้ประจักษ์ผลแห่งโดยทั่ว ๆ ไปได้มีข้อความ

เข้าใจว่าในการปกครอง ระบบแบบนี้ พระมหากษัตริย์ หรือรัฐจะได้แต่งตั้ง กว
 คัดเลือกบุคคลจาก ท้องราชอาณาจัก ให้ได้มาช่วยกัน คัดค้าน เพื่อ การปกครอง
 บ้านเมืองตามที่เขาเหล่านั้น ชาวเขาเห็นว่าไม่มีข้อเสียหายประการใด แต่
 ถ้าหากว่าท่านผู้มั่งคั่งมีฐานะเห็นว่าข้อใดเสียหายข้อใดไม่เหมาะ
 ก็ไปร้องรบกวนแก้ไขด้วย แต่ก็จะคิดสวาทว่าอย่างไรไม่ให้เขียนไว้ในเขาไม่ทำ
 ชาวเขาเห็นนั้นก็เป็นการ รุนแรง จะเป็นถาวรเด็ดขาดแน่นอน เป็นผลอย่าง
 ห้ามคือประชาชนผู้ที่เขาอยู่ท่งหนึ่งต่งหนึ่งอาจจะได้รับอนุญาตแต่เดี๋ยวจึง
 มาเป็นสมาชิกสภาผู้มั่งคั่ง เพราะฉะนั้นจึงขอความกรุณาต่อท่านได้โปรด
 กรุณาเพ่งพิจารณาพิจารณาด้วยคงตามพร้อมด้วย

๑๐.๓๕ ๓.

พล. ท. ชิต มั่นศิลป์ สนิทโมฆารักษ์ : บัญญัติผู้ดำเนินใ
 คำนับนี้ ก็เหมือนจะอยู่ที่ว่าการที่จะกำหนดในเรื่องกฎหมายนั้นจะหาพบเป็น
 เรื่องที่ยาก ในการที่จะปฏิบัติ ในการเลือกตั้ง ทั้งหนักหน่วงหนักหนาทั้งอยู่
 มวลเพราะว่าถ้ากำหนดเช่นนั้นแล้ว ความยุ่งยากจะเกิดขึ้นในเวลานี้ ปฏิบัติแล้ว
 ก็ชาวเขาเข้าใจว่าความปรากฏว่ามีแต่จริงของผู้ซึ่งจะไม่มุ่งหมายเฉพาะ
 กฎหมายในไม่มุ่งหมายจะผิดในเรื่องกฎหมายโดยเฉพาะ มุ่งแต่เพียงมุ่ง
 ลงมือปฏิบัติ ในกฎหมายตามที่กำหนดแล้วนั้นจาก นั้นก็เป็นผู้ที่ เป็นที่เคารพ
 นับถือ ประสงค์จะคงมีที่เห็นว่าเป็นอันสมกับที่ประสงค์ที่จะ
 ดำรงไว้ แต่เป็นทางออกเช่นนี้ชาวเขาจะสนใจหรือไม่ ทุกรวมการจะ
 เลือกที่จะไปเขียนเรื่องคุณสมบัตินั้น เพราะฉะนั้นถ้าหากว่ากำหนดคุณ
 สมบัติอีกตอนหนึ่งว่าเป็น ผู้ที่มีความรู้ ความชำนาญ ในท้องถิ่นนั้น มีราษฎร
 เคารพนับถืออะไรเหล่านี้แสดงอีกจะเป็นทางออกที่โปรดคงมีได้ เพราะ
 ฉะนั้นชาวเขาเหล่านั้นก็คงทางที่จะพิจารณาหาหนทางกำหนดในเรื่องคุณสมบัตินั้น
 ใด ๆ ก็คงกำหนดในเรื่องคุณสมบัตินั้นแล้ว

๒๐.๓๖ น.

นายทองม้วน อัครดากว : ในเรื่องบัญญัติและกำหนดภูมิฐานะของผู้มีอำนาจกวดขันงาน การกำหนดนั้น เราถ้อยม มีทางที่จะ กำหนดให้พระมหากษัตริย์ทรงเลือกได้ตามภูมิฐานะ แต่อาจเรองนเป็นเรองที่ค่อนข้างจะลำบากอยู่สักหน่อย ตามที่สมาชิกจะอภิปรายกันในวณันกคือเมื่อบรรจงกันว่าต้องการให้เลือกจากบุคคลตามท้องถิ่น ตามภูมิฐานะ ตามต่างจังหวัด แต่ถ้าหากว่าเราจะเขียนลงไปให้ชัดเจน ว่าให้เลือก จากบุคคลที่มีอยู่ในภาคนั้น จังหวัดนั้น ข้าพเจ้าเห็นว่าจำเป็นควรให้มีการแบ่งแยก ซึ่งจะเป็นเหตุหนึ่งที่ทำให้เป็นภัยแก่ประเทศของเรา ซึ่งคล้ายเป็นการรับรองให้มีการแบ่งแยกแต่ความประสงค์ของราษฎร และสมาชิกในพันกต้องการให้เลือกจากบุคคลทุกหมู่ ทุกเหล่า ทุกภาคเข้าเป็นสมาชิกวุฒิสภา จึงไม่มีทางใดที่จะเหมาะว่าควรจัดเขียนใจหรือไม่ ข้าพเจ้าจึงได้มีความเห็นว่าควรมอบให้กรรมวิธีการไปพิจารณาว่าจะเป็นการสมควรเพียงใด เพราะว่าเป็นเรื่องที่สำคัญอยู่มาก ถ้าไม่มีบัญญัติไว้ก็ไม่ถือว่าเป็นการรับรองบุคคลในภาคต่าง ๆ ว่าเป็นผู้มีคุณสมบัตินี้ ถ้าจะรับรองไว้ก็เท่ากับว่ารับรองให้มีการแบ่งแยกกัน เวลาที่ประธานบางภาคเขาว่าเขาได้รับการเหยียดหยามจากภาคกลาง เขาว่าอย่างพ้ เรองนี้เป็นเรองที่ราพเจ้าหนักใจมาก ขอให้ท่านได้โปรดพิจารณาในเรื่องนี้อย่างรอบคอบสักหน่อย

พระบาทสมเด็จพระวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัว : เท่าที่ข้าพเจ้าได้ฟังคำอภิปรายมาก็มี ๓

- ทางคือ
๑. ไม่ให้กำหนด
  ๒. กำหนดตายตัว
  ๓. กำหนดกว้าง ๆ

กำหนดตายตัวเราเห็นแล้วเท่าที่ อภิปรายมาจ้ด มีนัยก ที่ ถ้ากำหนดอย่างนั้นมันมันไปอย่างกำหนดสมาชิกผิดงว่า มันอาจจะเป็นการทำให้เห็นว่าการแบ่งแยกแต่ละไม่สะดวก แต่ถ้าเราไม่กำหนดเลย เราก็รู้สึกลัวความ

นักคิดของฝ่ายต่าง ๆ และของประชาชนทั่วไปเราก็อยากให้มันอะไรบ้าง ก็เมื่อมีเสนอนโยบายกันเอง คือชนคงฤทธิ ๆ ก็ก่อนแล้ว คือไม่ได้มีใครคิด แต่ให้กำหนดอย่างกว้าง ๆ เท่านั้น เราเริ่มกำหนดอย่างที่มีสมาชิกมีเกียรติ ทำหนังสือเหมือนกัน ข้าพเจ้าเห็นว่าเป็นการสมควรคือเพราะ ... เราคิดว่ามันดีกว่าในการแต่งตั้งสมาชิกวุฒิสภา เราควรคำนึงถึงต่าง ๆ นานาหรือไม่ แล้วเราเองก็พอใจสมาชิกวุฒิสภาในขณะนี้พอใจ เพราะว่าเรามีพวกร่วมอยู่ในตัว จังหวัดเขามากด้วย ก็เมื่ออย่างนั้นแล้วการที่เราจะกำหนดลงไป ถ้าเรามีนักคิดเป็นการดี เพราะเราไม่ได้วางรัฐบาลต่อไปจะมีภาระเสนอชื่อจริงอยู่ในการแต่งตั้งเราถ่วงพระราชอำนาจให้พระมหากษัตริย์เป็นผู้ทรงแต่งตั้ง แล้วถ้าเราพิจารณาจากแง่ความซื่อสัตย์ใจคิดว่าถ้าถ่วงถวายให้พระมหากษัตริย์แต่งตั้งโดยพระราชอำนาจก็ย่อมถวายให้ทรงแต่งตั้งจริง ๆ ไม่ใช่วางรัฐบาลเดาเอา ท่านจะคิดแต่งตั้งอย่างนั้น แต่ว่ามันก็มีข้อเสนอมันขึ้นไปอาจจะมีบัญญัติต่าง ๆ นานา ๆ ที่ท่านจะคิดเลือกตั้ง แต่ว่าบัญญัติมันไม่จำเป็นที่ท่านจะต้องเลือกตามบัญญัติ ท่านอาจจะเลือกผู้คนที่ได้แต่ถ้าเรากำหนดอย่างนั้นแล้ว มันเป็นการช่วยเหลือกันเหมือนกัน ในเวลาที่ท่านจะได้แย้งกับรัฐบาลหรือผู้อื่นในการที่จะเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภา เพราะฉะนั้นเมื่อมีความประสงค์ทั่วไปก็อยากจะได้สมาชิกมาจากต่างจังหวัดและความประสงค์ของเรานั้นคือไปว่าไม่ต้องกังวลนักใจกล้า คือเวลาทรงเลือกรอให้พระองค์ทรงคำนึงถึงหลักอย่างนี้ ข้าพเจ้าเห็นว่าเมื่ออย่างนั้นเราก็ควรจะตกลงให้กำหนดอย่างกว้าง ๆ ในทำนองที่ท่านตีพิมพ์ ๆ ได้เสนอมาเชื่อว่าเป็นการรับรองของระหวางสองพวกและเป็นการดีในการที่จะช่วยสนับสนุนท่านในการที่ท่านจะเลือกตั้ง

... **สมาชิกสภาปฏิวัติรัฐธรรมนูญ :** ผมมีความเห็นอยู่ในเรื่องไม่ควรกำหนดคือ เหตุผลของผมเป็นอย่างนี้ คือในรัฐธรรมนูญถ้าเราเขียนต้องเขียนให้ตายตัว อย่างเนี้ยกเจ้าของญัตติเสนชกภภาค ความถูกต้องอย่างน้อยก็ไม่มีพระมหากษัตริย์ที่จะต้องทรงแต่งตั้งเหตุผลว่า คนไหนมา

จากภาคไหน คือมีศักดิ์สูงศักดิ์ มีศักดิ์ของพระนครมีศักดิ์ของภาคต่าง ๆ
 ขึ้นมาไม่คิด ความเดือดร้อนต่างต่างกันแทนที่จะเลือกให้ท้องถิ่นนั้น ก็อาจเป็น
 การไม่เด่นของท้องถิ่น ถ้าหากว่าคิดไปก็มีการวิจารณ์กันโต อย่างนี้แล้วผม
 เห็นว่าไม่เป็นการสมควร การเขียนขายตัวก็เป็นการทำไม่ได้ ผมขอยกจะ
 เรียนให้สำนักงานทราบ การกำหนดกฎหมายกำหนดให้มี เวทีงานมีประเทศ
 เดียวคือ สหรัฐอเมริกาแล้วการที่เลือกมากเพราะเป็นรัฐธรรมนูญเท่าที่
 หน้อย นอร์เวย์ก็เคยทดลองเหมือนกันคล้ายๆกัน ครั้นไป ๆ มา ๆ ต้องยก
 เวทีได้ รัฐมนตรีก็จะสมัครได้แล้วค่อยไปบอกคนสมัคร ไปรับคำสั่งให้ยกของ
 ครั้งหนึ่งก็เลิกไป แม้แต่มีแทนที่เราคือการทำรัฐสภาของราษฎรเราก็ทำไม่ได้
 เพราะฉะนั้นมีถนัดเอาเดือนต่อๆ คน ๆ หนึ่งแต่งงานอีกเมื่อหนึ่งก็ย้ายภูมิลำเนา
 แต่เขาเองเขาจะรู้ว่าบ้านของเขาของจังหวัดอื่นใดก็ดีกว่า ชายให้ต้องคิด
 การที่คนสมัครมาสมัครแทนเวทีงานใหม่ภูมิลำเนาในจังหวัดอื่นหรือเขตเลือกตั้งอื่นถ้า
 ครั้งหนึ่งไม่เข้ามา แล้วอย่างนี้จะเอาภูมิลำเนาตั้งอยู่อย่างไร คนที่กระจ่าย
 ภูมิลำเนาหรือ ไปเอาเขตคนต่างจังหวัดคนต่างจังหวัดนั้นขอภาคนั้นมาก
 ภาคนั้นน้อย เราว่าก็ต้องมีทุก ๆ ภาค อย่างนี้ผมเห็นว่าเป็นการยากที่จะเอาคน
 ซี่งถนัดมีแทนของภาคนั้นหน้อย ที่ไม่ยอมให้มีภูมิลำเนาเพราะเหตุไร เพราะรู้สึก
 ว่าคนแทนของจังหวัดหรือเขตเลือกตั้งนั้นคงมีการย้ายถิ่นที่แน่นอน
 ภูมิลำเนาของสถานใหม่แล้ว นอกจากสหรัฐ ฯ ผมยืนยันได้ปรากฏจากคำหรือ
 การพิมพ์หลักฐาน ถ้ากำหนดภูมิลำเนาอย่างนั้นแล้วเห็นชอบยก แล้วมา
 เสียไปหรือย้ายไปโดยที่ถนัดคนเดียว ถ้าหากว่าเป็นการไม่เด็ดขาดเป็นทนายเสียใจ
 แต่ทำอะไร ๆ ก็อยู่พระนคร กันนะพระนครเป็นเมืองหลวง ข้าราชการหรือ
 ข้าราชการก็อยู่ที่คนคิด ขยับกันมากก็... ผมคิดว่าถ้าเขียน อย่างนั้นแล้ว
 ไปด้วยคิดว่า พระมหากษัตริย์ทรงเลือกตั้ง... ความประสงค์ของสำนักงานต้องการ
 ทุกพื้นที่ ที่จะช่วยได้ ไม่ใช่ทุกภูมิลำเนา ความจริงหากคนที่มีความถนัด
 ถนัด เพราะด้วยคำว่าราชการแผ่นดินเพื่อประโยชน์คน ๗ ล้าน ไม่ใช่คน

สองคน สมมติว่าคนกรุงเทพฯ ๑ คิดว่า แต่ขาดภาคหนึ่งเสียใจเหลือเกิน ทั้ง
กรุงเทพฯ ๑ โดยภูมิอำนาจต่าง ๆ โดยครึ่งถิ่นฐาน โดยแต่งงานหรือพ่อแม่ให้
มรดกทันที ถ้าจากคดีย่างนั้นแล้วจะไม่ได้นับ ๑๐๐ เปอร์เซ็นต์ เวลาย่าดย
หลังเขาคงคิดว่า ถ้าเขียนลงไปภูมิอำนาจทั้งโลกจะหัวเราะเยาะ เขาเด็ก
ไม่มีหลายประเทศแล้ว ส่วนนี้ทำไม่ได้แล้วผมตั้งภายในภูมิอำนาจ ผู้แทน
ราษฎรเวลาดานพอใจใหม่ ท่านยังมีภูมิอำนาจอยู่ที่นั่นจึงระดมเด็กออกตั้ง
ได้ก็ไม่พอใจไม่เห็นด้วยแล้วอย่างนั้นผมตั้งภาคของการคนค้ำจริง ๆ จะกำหนด
ภูมิอำนาจหรือปล่อยไว้ด้อย ๆ คิดว่า ถ้ากำหนดภาคได้ ๒ คนหากคนที่ไม่ได้
เสียแล้ว ๒ คนคัดคืนใช้ศรัทธาของประเทศได้

๑๐.๔๖ น.

พรรยาสาริกพงษ์ธรรมพิลาต : กระผมเห็นด้วยที่อภิปรายมาแล้ว
ด้วยการกำหนดภูมิอำนาจตามหัวเมือง เพราะอาจยุ่งยากกันมาก อาจซักกัน
ผู้แทนเลือกตามระบอบธรรม คุณเสวีชัย ๑ ชัยเชิงใหม่มาเลือกกรุงเทพฯ ๑
คนกรุง ไปเลือกที่หัวเมืองจะกลับไปแล้วมา ผมตั้งภาคจะกำหนดเขาค
แต่ลดภาคเป็นผู้แทนได้บ้างตัวเองอยู่ เช่น ผมถูกเป็นผู้แทนตะเซิงเทวาก็ซ้ำ
เพราะผมเป็นคนตะเซิงเทวา ส่วนมากก็อยู่ที่นั่น ผมเห็นด้วยเหมือนกันว่าควร
จะมาจากถิ่นต่าง ๆ แต่ในข้อที่ท่านอภิปรายค้างค้างต่าง ๆ หมายความว่า
จำนวนในท้องถิ่นพวกเรากลับเลือกมาโดยมากมักเป็นข้าราชการที่ไม่อยู่ในท้องถิ่น
ตามหัวเมือง กระผมเองบ้านเดิมอยู่ตะเซิงเทวา รัฐบาล ๒๓ มี
อยู่โคราช ๑๐ ภาคกลาง ๑๐ ปี ภาคใต้ ๘ ปี โดยมากก็เป็นอย่างนั้น ส่วน
แต่เป็นคนชำนาญการหัวเมืองมาแต่ท้องถิ่น เพราะฉะนั้นพวกผมขอจะได้คน
ชำนาญท้องถิ่นตามหัวเมืองต่าง ๆ เกือบครบถ้วนภาคจะหลาย ๆ คนเสียด้วย
ในการกำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญจะเป็นการยุ่งยากในวิธีปฏิบัติหรือไม่ อย่าง

ที่ผมได้กรวามเวียนมาแต่คิดว่าจะเป็นการซ้ำกัน คนที่อยู่ในกรุงเทพฯ เป็นส่วน
มาก ถ้าไปกำหนดหัวเมืองซ้ำ ๆ กันมากทำให้คนดีในกรุงเทพฯ ขาดไป ก็เป็น
ร้อนนำคำนึงซึ่งกระผมอยากให้ความคิดเห็นไว้

ร.ท. สัมพันธ์ ขันชะชวณะ : ขอเสนอให้ตั้งมติ

พระราชธรรมนิเทศ : ขอเสนอเปิดอภิปราย ผมยังไม่ได้พูด

ประธานสภาว่างรัฐธรรมนุญ : มีผู้เสนอให้ตั้งมติ แต่ว่ามีผู้ขอ
ให้เปิดอภิปราย เพราะฉะนั้นผู้ใดเห็นว่าควรเปิดอภิปรายคือไปโปรดยกมือขึ้น
มีสมาชิยกยกมือ ๑๑ คน

ประธานสภาว่างรัฐธรรมนุญ : ผู้ใดไม่เห็นด้วย โปรดยกมือขึ้น
มีสมาชิยกยกมือ ๑๖ คน

ประธานสภาว่างรัฐธรรมนุญ : เป็นอันว่างมติ ผู้ใดเห็นว่า
ควรกำหนดในเรื่องภูมิตำแหน่งได้ในรัฐธรรมนุญ โปรดยกมือขึ้น

นายเทพ โชติสุขิต : เพื่อทำความเข้าใจแก่ที่ประชุมนี้เสียก่อน

ประธานสภาว่างรัฐธรรมนุญ : กำหนดเสียก่อน ส่วนจะกำหนด
อย่างไรว่าดี

ขุนตงฤทธิศีกมากร : มันเป็นอย่างนี้ คำว่าภูมิตำแหน่งมันแสดงหุ
บางคน และถ้าไปกำหนดก็ยกมือกัน .....

ประธานสภาว่างรัฐธรรมนุญ : ก็อภิปรายกันแล้ว ประเด็น
ก็ชัดเจนไว้ก็แล้ว ผู้ใดเห็นว่าควรกำหนด โปรดยกมือขึ้น

มีสมาชิยกยกมือ ๑๑ นาย

ประธานสภาว่างรัฐธรรมนุญ : ผู้ใดไม่เห็นด้วย โปรดยกมือขึ้น
มีสมาชิยกยกมือ ๒๐ คน

ประธานสภาว่างรัฐธรรมนุญ : เป็นอันว่าไม่กำหนด

วาระต่อไปจะควร กำหนดวิธีการเลือกตั้งสมาชิกรัฐสภาผู้แทนไข้ในรัฐ
ธรรมนุญหรือไม่

๑๖.๕๒ น.

พระชัยปัญญา : กระผมเห็นว่าควรกำหนดวิธีการนี้ไว้ คือว่าอย่างรัฐธรรมนูญฉบับชั่วคราวก็เคยบอกให้ราษฎรออกเสียงเลือกตั้งโดยตรง วิชเลือกตั้งคือเลือกโดยวิธีลับ ก็เป็นวิธีที่ค่อยแล้วที่ไปปรับต่อมา

นายเทพ โชตินุชิต : คำว่าวิธีการหมายถึงว่าเลือกโดยตรงหรือโดยทางอ้อมใช่หรือไม่

ประธานสภาร่างรัฐธรรมนูญ : ไร่

นายเทพ โชตินุชิต : ถ้าเช่นนั้นขอให้เลือกโดยตรงและนับเท่านั้นก็เห็นจะพอแล้ว

นายหยุด แสงอุทัย : ผมอยากจะชี้แจงในเรื่องนี้ คือกรรมการก็มีเรื่องกันอยู่ว่าควรแบ่งเขตหรือรวมเขต และ โดยตรงหรือลับ และกรรมการเห็นไม่มีปัญหาอะไร ก็คิดว่าที่ประชุมคงจะให้เลือกโดยตรงและลับ ทั้งนี้ปัญหาที่อภิปราย คือว่าถ้ากำหนดแล้ว เกี่ยวกับเรื่องรวมเขตและแบ่งเขตก็ต้องอภิปรายกัน ผมเห็นว่าควรจะแยกข้อ ๓ เดี่ยวก่อน ให้ลงมติข้อ ๓ เดี่ยวก่อนว่าควรกำหนดแยกก่อน

๑๐.๕๔ น.

นายสุวิชัย พันธุ์เกษมบุรุษ : คือปัญหาในชั้นนี้คือการให้สำนักงานโดยทราบดีว่าควรกำหนดวิธีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนไว้ในรัฐธรรมนูญหรือไม่ ทั้งนี้คงมีปัญหาใหญ่ๆ ซึ่งเราต้องการให้มีการเปลี่ยนแปลงกันได้ โดยเราควรกำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญหรือไม่ ยกตัวอย่างปัญหาในการที่ออกเสียงโดยวิธีใด เช่นว่าวิธีออกเสียงโดยตรงหรือทางอ้อม มีการเลือกตั้งผู้แทนตำบลหรือไม่คือหรือให้ราษฎรออกเสียงเองนิตการหนึ่ง และออกประการหนึ่ง การออกเสียงเช่นนี้จะให้เปิดเผยหรือลับ ทั้งนี้ตามที่ท่านอธิการฯ ชี้แจงว่าในเรื่องที่จะให้มีการเลือกตั้งในการแบ่งเขตหรือรวมเขต

LIART

เหล่านี้ ประการหนึ่ง นอกจากนั้นยังมีปัญหาใหญ่ ๆ ปัญหาสำคัญ ๆ ที่เกี่ยวข้องกับวิชาการเด็กกตงซึ่งเราได้ประสพมาแต่บัดนี้ด้วยตนเองต่าง ๆ นานา เราจะได้ทราบได้ในรัฐธรรมนุญ โดยวิธีที่การเรี่ยถ่วงกำหนดไว้หรืออย่างไร ครั้งแรกนี้เราต้องมึมิตว่าจะให้กำหนดวิธีจัดการเด็กกตงหรือไม่ ทั้งนี้เมื่อเราตกลงว่าให้กำหนดไว้ในรัฐธรรมนุญแล้ว เราจะกำหนดประการใดก็มว่ากันเป็นตอน ๆ โดยวิธีเลือกเช่นว่าน คือ ๑. ราษฎรออกเสียงลงคะแนน ๒. ทางลับหรือเปิดเผย ๓. แบ่งเขตหรือรวมเขต ๔. ในการเลือกตงนี้ ใช้เงิน คณะพรกตารเมืองหรืออย่างไร ซึ่งในต่างประเทศเขาก็มีบัญญัติไว้ บางประเทศก็มีบัญญัติไว้ในกรเลือกตงสมาชิกสภาผู้แทน เพราะฉะนั้นถ้าหวั่นในสภาพที่ควรจะต้องมีคดีเกี่ยวกับว่าจะกำหนดหรือไม่กำหนด และเมื่อลงมติแล้วก็จะได้ว่ากันในที่สุด

๑๐.๕๕ น.

นายจง ไชยภักดิ์ : ข้าพเจ้าขอเสนอให้ลงมติ ไม่มีใครจะพูดด้วยมติสมาชิกรับรอง

ประธานสภา ฯ : มีปัญหาว่าควรระกำหนดหรือไม่ เมื่อกำหนดแล้วเราจะพิจารณาต่อว่าจะกำหนดอย่างไร เพียงไร ผู้ใดเห็นว่าควรระกำหนดวิธีจัดการเด็กกตงสมาชิกสภาผู้ร่างรัฐธรรมนุญ โปรดชูมือขึ้น

สมาชิกยกมือ ๒๖ คน

ประธานสภา ฯ : ผู้ใดไม่เห็นด้วย โปรดชูมือขึ้น

ไม่มีสมาชิกมือ

ประธานสภา ฯ : เป็นอันว่ากำหนดไว้ ทั้งนี้จะกำหนดอย่างไรเพียงไร

นายเทพ โชติณูชิต : กำหนดอย่างไร ขอขอบให้กรรมาธิการไปร่าง

หลวงอังคณาภิรักษ์ : คงจะพูดกันเสียก่อน ขออภิปราย
ต่อไป

ประธานสภา : มีผู้เห็นว่าควรระดมให้กรรมาธิการพิจารณา
ในเรื่องวิธีการกำหนดอย่างไร เพียงไร และอีกผู้หนึ่งว่าควรระอภิปราย
ในพื้นที่เพิ่มเติม ๒ อย่าง เพราะฉะนั้นเห็นว่าควรตั้งกรรมาธิการ
พิจารณา.....

นายเทพ โชตินิชิต : ข้าพเจ้าขอทำงานเข้าใจเสียก่อน ที่ว่า
กำหนดอย่างไร หมายความว่าเอาเด็กโดยคงระดับใช่หรือไม่

ประธานสภา : อาจจะมีอย่างอื่นก็ได้ อย่างเช่นข้อ ๔ เราอาจ
จะมีข้ออื่น ถ้าจำเป็นจะไปเอาพิจารณาครูใหญ่ ๆ

หลวงประกอบนิติสาร : ประเด็นอันหนึ่งว่า ควรกำหนด
วิธีการเลือกตั้งสมาชิกผู้แทนไว้ในรัฐธรรมนูญหรือไม่ ประเด็นหนึ่งไม่
มีว่าอย่างไร เพียงไร ประเด็นหนึ่งได้กำหนดไว้ ที่นิจวิธีการเลือกตั้งรวม
เขตคั้งเขตคั้ง ด้บโดยคงโดยข้อนี้ ทนกรรมาธิการวางไว้ในตอนต่อ
ไปจะกำหนดแบ่งเขตเขาเกิด ประเด็นที่ ท่านสมาชิกสองใจโดยคงหรือถบั้น
จะเป็นประเด็นออกนอกหนึ่ง ถ้าท่านจะหา ขัฟเจ้าขอเสนอเป็นยุติเพิ่มเติม
ถ้าไม่อย่างนั้นเราก่อนอย่างไรว่าจะไร ท่านขอเสนอเพิ่มเติมได้ แลดูประเด็น
เรื่องพรรคการเมืองนั้นเสนอเป็นอื่น ๆ ที่ว่าอย่างไร เพียงไร จะอยู่ในข้อที่
กำหนดหรือไม่ คือให้เรารู้เรื่องรวมเขตคั้งเขตคั้งด้วยก่อน อย่างอื่น
มาว่าที่หลัง.

นายเทพ โชตินิชิต : ถ้าย่างนั้นก็ไปในข้อ ๕ เลย ถ้าไป
อย่างนั้นเดยก็ตกลง

ประธานสภา : อย่างนั้นขอเพิ่มเติมของท่านยังอยู่ ที่ว่า
ให้ตั้งกรรมาธิการ ท่านจะถอนหรือ.

นายเทพ โชติณัฐิต : ถอนหรือไม่ถอนผลเท่ากัน อย่างท่าน
กรรมการผู้รับผิดชอบ ถ้ากำหนดอย่างไร แค่วัน ชั่วพเจ้าเขาใจว่า
กรรมการต้องจัดระเบียบวาระใหม่ ไม่ใช่ว่ามีอยู่อย่างหนึ่งเคยะยะ
หมายความว่าคงไม่เขียนมาใหม่ โดยตรงโดยอัตโนมัติหรือไม่อัตโนมัติ
นอกจากร่างทศ ที่ติดต่อไปถึงระเบียบวาระที่ ๕ คือรวมเขตหรือไม่วม
ถ้าอย่างนั้นเขาด้วย

พระยาอรรณพวิชัย : ถ้าตกลงอย่างนี้ได้จะเป็นการตัด
ปัญหาที่วาระควรกำหนดหรือไม่ สถาบันลงมติว่าควรกำหนดที่การกำหนด
เป็นของเน่ากรรมการต้องกำหนดครั้งละฉบับ แต่จะมีอะไรอื่นหรือไม่
ก็มอบให้กรรมการผู้ใดแต่รวมเขตหรือแยกเขตจะอภิปรายกัน อย่าง
คิดว่าสภาจะยอม

นายเทพ โชติณัฐิต : ถูกแล้วเป็นอย่างนั้น

ประธานสภาร่างรัฐธรรมนูญ : ถ้าอย่างนั้นท่านไม่คิดใจที่จะส่ง
กรรมการในชั้น ขอถอนเสียก่อน จะโดยอภิปรายกันในเรื่องรวมเขตหรือ
แยกเขต

นายเทพ โชติณัฐิต : ขอถอน

ประธานสภาร่างรัฐธรรมนูญ : พิจารณาในส่วนเขตเลือกตั้ง
จะรวมเขตหรือแบ่งเขต

หลวงองค์มานูรัก : ผมมีความเห็นว่าควรจะได้ถือวิธีรวม
เขตเพราะว่าการเลือกโดยวิธีแบ่งเขตเท่าที่เราได้เคยทำนั้นผลปรากฏว่า
ไม่ค่อยจะได้ผู้แทนที่ดีควรจะได้ โดยมากมักจะไร้อิทธิพลบ้าง เงินบ้าง
หรือบางคนก็ขึ้นเพราะกันนะเพราะที่ เสนอบางคนกลางขวางบริเวณเดียวเท่า
นั้นก็สามารถจะเป็นผู้แทนได้ ด้วยเหตุนี้ผมคิดว่าถ้าเราได้แยกเขตใหญ่เท่าไร
เราก็จะได้คนดีแทนที่คนชั่วของเขตการเลือกผู้แทนราษฎรคือไปนั้นขอที่จะ
รวมทั้งประเทศ เขตคนขอจะให้รวมทั้งประเทศคือเราจะได้นักที่ดีคนดี

LIRT

ต้องใช้ทรัพย์สินหรือวงเงินอะไรมากมายถ้าหากว่าใครเป็นคนที่ค้างรังควางหรือว่า
ก่อความผิดได้เป็นผู้แทน ผู้กระผมมีความเห็นอย่างไร

๑๑.๕๑ H.

ขุนคลังทูลชี้แจง : สำหรับข้อ ๕ นั้นจะผ่านไปหรืออย่างไร
ประธานสภาร่างรัฐธรรมนูญ : เราพิจารณาทั้งจำนวนเขต
หรือแบ่งเขตเดียวกัน

ขุนคลังทูลชี้แจง : ถ้าเช่นนั้นข้าพเจ้าขออภิปรายในข้อ ๕
ว่าในส่วนที่จะแบ่งเขตหรือรวมเขตกันนั้น ข้าพเจ้าขอเสนอว่าให้เลือกตั้ง
โดยวิธีรวมเขต แต่รวมเขตของข้าพเจ้านั้นคือรวมเขตจังหวัดพะเยา
จังหวัดเขตผลของข้าพเจ้าก็คือว่า ถ้าหากเราจะไปรวมทั้งประเทศก็ทำ
สมาชิกผู้มีเกียรติท่านนั้นอาจเป็นไปไม่ได้ เป็นคนอำเภอหรือเป็นราษฎร
ราชสันมา ถ้าข้าพเจ้าสมัครเสนอชื่อรวมอยู่ด้วยกันแต่เมื่อต้องออกจะ
ไม่รู้จักชื่อและไม่เข้าใจก็ได้ ในทำนองเดียวกันผู้ที่อยู่จังหวัดอื่นรายเขต
คนหรือไปปลายนอกในพระนครหรืออื่นอาจจะไม่รู้จักก็ได้ ผู้ประการหนึ่ง
ที่ว่าไม่เป็นการสะดวก คือเมื่อผู้สมัครรับเลือกตั้งเขาเสนอชื่อสมัครแล้ว คน
ที่ไม่รู้จักเขา จริ่งอยู่ถ้าเราจะเลือกตั้งรวมทั้งประเทศจะเป็นการดีในการที่
ใดคนๆ ก็อาจจะมีความจริง แต่ข้าพเจ้าเห็นว่าควรเลือกตั้งราษฎร
ไม่ใช่การเลือกตั้งประธานาธิบดีที่เราเลือกตั้งประธานาธิบดีเราเลือกตั้งกันหลายคน
เป็นอีกประการหนึ่ง แต่เราเลือกตั้งแทนและความมุ่งหมายก็เพียงแต่ว่าเรา
อยากจะได้ผู้แทนที่ดีที่เราสามารถจะเลือกตั้งในส่วนที่จะเป็นสมาชิกที่ดี และ
ในส่วนที่สำคัญที่สุดคือรวมเขตจังหวัด ก็เมื่อว่าเขตจังหวัดเป็นทั้งหมด
แล้วผู้ที่จะหาเสียงเลือกตั้งในการที่จะแสดงตัวให้เขาจาก นั้นข้าพเจ้าเห็นว่า
คงจะเป็นเหตุผลในการที่จะให้มีการเลือกตั้งโดยรวมเขตจังหวัด ข้าพเจ้า
คิดว่าเหตุผลในการรวมเขตของข้าพเจ้านั้นเป็นการดี เพราะเหตุว่าในจังหวัด

LIRT

หนึ่งอาจจะแบ่งออกเป็นสองเส้นต่อหนึ่ง หรือ หนึ่งเส้นต่อคนก็ได้โดยเหตุที่ว่าภายในจังหวัดหนึ่ง ๆ นั้นผู้ที่ไปสมัครในจังหวัดนั้นได้มีผู้นิยมถือถือว่าหรือเขาใจว่าตนเองเป็นพวกกว้างขวางในจังหวัดนั้น เป็นผู้ที่จะหาเสียงได้ในจังหวัดนั้น หรือจะหาเสียงได้โดยคนละหมัดใด ๆ ก็ตามเมื่อเป็นเช่นนั้นบางจังหวัดอาจจะมียหลายเขต เช่น จังหวัด นครราชสีมา ถ้า เป็นหนึ่งเส้นต่อ คนเราก็คงได้แปดเขตก็ต่อสองเส้นต่อคนก็ได้เพียงสี่เขต ถ้าผู้สมัครเลือกเขตใดกันก็ย่อมไม่สะดวกในการที่จะให้ราษฎรได้เลือกโดย ก็จะให้ราษฎรได้ผู้แทนที่ดีที่สุดในจังหวัดนั้น เพราะเหตุว่าบางคนที่ใหม่ทั้งภูมิภาคที่ขยายตามนอก ๆ ก็อาจจะสมัครในเมืองที่หนึ่งหรือเขตอื่น ๆ อาจจะเป็นคนที่เข้ามาสมัครถ้าเนาอยู่ตามชนบทในทางจังหวัด บางคนอาจจะได้ถูกคนนั้นคนนั้น บางคนอยากได้หกพันหนึ่ง เพราะเห็นว่าเขาคงไม่สามารรถที่จะเลือกได้ เช่น นาย ก. สมัครรับเลือกตั้งเป็นผู้แทน นาย ก. ไม่ได้สมัครในเขตที่ ๒ เขตที่ ๓ ซึ่งตามชนบท เขามาสมัครเขตที่ ๔ ซึ่งอยู่ในเมือง และสะดวกในการหาเสียงและที่อยู่อาศัยเมื่อเป็นเช่นนั้นเมื่อเราจะได้เลือกคนที่คิดได้ดี ไม่ได้เลือก แต่กลับเป็นการบวมบังคัมให้เขาเลือกคนที่เขาไม่ประสงค์จะเลือก และในเมื่อไม่มีคนสมัครที่เขาพอใจ เพราะไปสมัครในเขตอื่นที่ไม่ใช่เขตของเขา เพราะฉะนั้นเมื่อเราแบ่งเป็นเขตใดแล้วและผู้ที่จะใจจะเลือกก็ไม่สมัครในเขตนั้น ทว่าเขาหาคนที่มากถึง ๑๐๐% อาจจะเป็นการแสดงจิตใจเช่นหมอนกนั้น แต่ว่าเรื่องนั้นเขาเห็นว่าไม่ดีของอีกประมาณ เพราะทำงานยอมรับว่าลักษณะการนั้นเป็นอย่างไร เพราะฉะนั้นโดยวิธีอย่างเมื่อเลือกรวมเขต เราจะได้คนที่เพราะทุก ๆ คน ถ้าเลือกรวมเขตตั้งที่เราจะได้คนที่ เพราะทุก ๆ คนไปแล้วตั้งรวมกันหมดในจังหวัดนั้นจะมี ๘ คน ๑๐ คน ๒๐ คนก็ตามใน ๒๐ คนราษฎรในจังหวัดนั้นเขาจะพอใจใครบ้าง ถ้าคนไหนมีชื่อเสียงมีเกียรติคุณเป็นอย่างดีต่อประชาชนกันนั้นก็ย่อมได้รับคะแนนนิยมตั้งมากน้อยเป็นลำดับอย่างนั้นได้มั่งคั่ง พุดถึงความหมดเปลืองพุดถึงอะไร ๆ นั้นอาจมีทางสมัครมากกว่าถ้าเลือกรวมเขตทั้งหมดเปลือง ขาพเจ้า

LIRT

เห็นว่าการที่จะเสียสละเข้ามาเป็นผู้แทนราษฎรนั้น เราไม่น่าจะคิดในเรื่อง ความ
 หมดเปลือง หรือว่า ถ้าเด็ก รวมเขตที่จะตั้งออกไป ที่งั้นที่ มากจะต้องเสียค่า
 พากษณนั้นเป็นหน้าที่ของเขา เมื่อเขาอยากอาสาเข้ามาทำหน้าที่หมดเปลือง
 ก็เป็นเรื่องส่วนตัว ข้าพเจ้าเห็นว่าในอุดมคตินั้นควรเอาประโยชน์ส่วนรวม
 เป็นใหญ่คือว่า เขาประโยชน์ส่วนนั้นจะเป็นคนดีที่สังคมที่เรามีในการสมัคร
 ในเขตจังหวัดคนนั้นอย่างนั้นมันคน ข้าพเจ้าก็อยากจะทำประโยชน์ไว้เพื่อคนต่าง
 รือไทยไว้ คำว่าคนต่าง ก็เพื่อจะแบ่ง แต่ท่านที่อาจจะ เสนอว่าให้ เลิกโดยแบ่ง
 เขตภายในจังหวัดหนึ่ง ๆ การเมืองเขตก็เป็นข้อเสียหลายที่ว่า ถ้าหากว่า
 เขตคั่นน้อยเพียงไรราษฎร ๆ หนึ่งคนเลือกผู้แทนคนเดียว ร้อยกตัวอย่างทาง
 ภาคอีสานบางตำบลมีคนร่วมหนึ่งนับว่าเป็นนักเลง โดดในถิ่นนั้นหรือคนอะไร
 ก็ตามเป็นคนชาวถิ่นนั้นอาจจะได้แต่จริงอยู่เราไม่ทำที่นักเลงใด แต่ว่าคนที่
 ควรจะได้ที่ศึกษาคนในตำบลที่อาจจะมีความนั้น ถ้าเด็กแบ่งเขตก็ขอพิสดใน
 การเงินหรือพิสดใด ๆ แต่ขอพิสดอีกหลายประการมาใช้ได้ในเขตคั่นน้อย ๆ การ
 ให้สิ้นจางวางวัดสามสี่อะไรต่าง ๆ ถ้าเมื่อรวมเขตแล้วเขตก็กว้างไปทุก
 จังหวัดแล้วก็เห็นเหตุให้คนที่จะใช้หรือพิสดต่าง ๆ นั้นพลาไม่ใน ลักษณะอย่างนี้
 แล้วการเลือก โดยใช้หรือพิสดต่าง ๆ นั้นอาจจะบางไปและได้ผลดี ที่นี้ถ้ารวม
 ใน เรื่องที่ เกี่ยว กับความหมดเปลืองของบ้านเมืองข้าพเจ้าเห็นว่าควรเลือกแยก
 เขตคั่นแบบฟอร์มแบบพิมพ์ต่าง ๆ ต้องแยกมากมายเหลือเกิน สมมุติว่าเลือก ๘
 เขตก็คั่นต้องแบ่งเป็น ๘ แบบ แบบฟอร์มบางอย่างแทนที่จะใช้รวมเขตคนเดียว
 ก็ต้องแยกเป็น ๘ เขตก็คั่นต้องแยกซ้ำ ๆ กัน ๘ ครั้ง วิธีการหมดเปลืองก็เป็น
 เจาตามตัว ในที่สุดข้าพเจ้าจะสรุปว่าการเลือกรวมเขตได้ประโยชน์ในการ
 ที่จะเลือกเห็นคนดีได้ความ ถ้าคิดลดต้นทุนมากกว่าที่จะแบ่งเขตก็จะอย่างไรก็
 ความที่ราษฎรน้อย ๆ นั้นเขายอมมีเขตคั่นน้อยอยู่แต่เขตที่เคยอยู่แต่จังหวัด
 หนึ่งมีผลมีมองไม่ถึงแสนหรือแสนเศษ ๆ อย่างแถวกับขี้ดินเลือกรวมเขตด้วย

แล้ว การเลือกกรมเขตจังหวัดนั้นก็จะไม่เสียเปรียบจังหวัดอื่น ๆ เพราะ
ทุกจังหวัดถือว่าเขตจังหวัดของตนมีพลเมืองมากหรือน้อยช่วยไม่ได้เป็นเรื่อง
ของธรรมชาติที่เกิดขึ้นจังหวัดนั้น แต่มีความยุติธรรมว่าทุกพื้นที่ในเขต
จังหวัดของตนไม่ไร้ผู้ ในเขตอำเภอหรือตำบลการเลือกกรมเขตเป็นผลดีและ
จะได้ผู้แทนที่ดีในอนาคต

๑๑.๑๒ น.

พระยาอรรถการนิพนธ์ : ในเรื่องการเลือกตั้งจะแยกเขต
หรือรวมเขตกันนั้น ข้าพเจ้าขอแสดงความคัดค้านในหลักเล็กน้อย ซึ่งอาจ
จะถูกหรือจะผิดหนักแล้วแต่ความจำเป็นจริง ๆ ก็อาจหาเหตุผลเลือกตั้งที่ถูกต้อง
ตามวรรคที่สามได้เหมือนกันทั้งทางสมาชิกผู้หนึ่งเสนอ ก็คือเหตุผลของ ก ๆ
คือเลือกที่ประเทศใกล้เคียงเพราะจะได้ผลดี ก็ความเท่าเทียมรัฐที่เลือกมานั้น
กระนั้นจะไปทำตามคำแนะนำประดังของราษฎรจังหวัดอื่น ๆ ถ้าถนัดก็แล้ว ใน
จังหวัดที่ราษฎรเลือกตั้งสมัครจังหวัดหนึ่งทั้งราษฎรเลือกตั้งหาพรรคเป็น
ผู้แทน และในจังหวัดหนึ่งมีผู้ใดคะแนนจากพรรคคนใดไม่ได้เป็นผู้แทน เพราะ
ฉะนั้นจึงถือว่ารัฐที่เลือกนั้นอย่างกนั้นตลอดทั้ง ก ๆ เช่นอนั้น แต่ว่าในทาง
ปฏิบัติที่ปรากฏโดยเหตุการณ์ทำอย่างไรนั้นแล้วเลือกตั้งของแทนคิดที่จะ ขวดยเหลือ
หรือเป็นเพียงสอง - สามร้อย ราษฎรเลือกตำบล ก ข ค ทว่า ข ย ก จึงขอเสนอ
สิทธิการลงคะแนนสมัครเพื่อคราวเลือกตั้ง (เช่นเดียวกับที่ราษฎรจาก
ก ข ค ได้ยกมือไปสมัครจะเขียนลงไป) ในเรื่องที่จะมากเท่าไรทั้งหมดเสียเท่านั้น
เพราะฉะนั้นการที่ยกข้อควรพิจารณานั้นเพียงแต่แบ่งจังหวัดเป็นเขต จังหวัดหนึ่ง
เป็นเขตหนึ่งอย่างไรนั้น ควรต้องช่วยกันหน่อยหนึ่ง ซึ่งเขตจังหวัดลงไปเป็นพื้นที่
จังหวัดหนึ่งหรือจังหวัดหนึ่งมากก็ยังมีเป็นเขตย่อย ๆ แต่มีความยุติธรรมมาก
ขึ้น เมื่อพิจารณาว่าราษฎรมากกนั้นแบ่งเป็นสองเขต เขตหนึ่งหนึ่งพันคนเขียน
ผู้หนึ่ง อีกเขตหนึ่งสองพันคนก็ไม่ได้เป็นผู้แทน บางเขตก็คะแนนมาก
ไม่ได้เป็นผู้แทน บางเขตก็คะแนนน้อยก็ไม่ได้เป็นผู้แทน ดังนั้นแล้วความไม่

ก็ปรากฏขึ้นมา เพราะฉะนั้นเราจึงคิดว่าควรที่จะศึกษาในเรื่อง
ตลอดลงไปบ้าง แต่ว่าก็ขอศึกษาตลอดไปบ้างตามสมควร ก็ขอมี
จังหวัดเท่าไรก็ดีแต่ก็คงมีเงิน ไม่ค่อยว่ากันไหนแต่ไม่มากจาก
ลงไปอีก เพราะฉะนั้นเราเห็นว่าควรที่จะหาหนทางที่จะ

๑๑.๒๔ น.

นายอินทร์ สิงหนาค : ข้าพเจ้ามีที่ถามเห็นไปในช่วงเวลานี้
แต่มีลักษณะที่เห็น คือจากจังหวัดทั่วประเทศไทยทั้งนี้ การที่
ประเทศส่วนหนึ่ง แต่จากรัฐธรรมนูญมาตรา ๓๐๐ ๓๐๑ ๓๐๒
ที่กล่าว การที่ต่างประเทศนั้นจะเห็นว่า ตามที่กล่าวที่เห็นใน
ที่สาธารณชนเงินไปหมดโดยสิ้นเชิง ๓๗ ล้านที่กล่าวที่เห็นใน
เรื่องคือ นอกจากรัฐบาลได้แต่สร้าง ๆ ซักพจน์เสียก็ควรจะ
เสียประโยชน์ แต่ขอพจน์ที่เงินนั้นของดี เราเข้าไปดูที่
โดยที่รัฐหรือเอชโรด คณะที่งานบริหาร ๓๗ ล้านที่เห็น
การคือ เพราะเหตุว่าหาเงินในนั้นเห็นที่จากนั้น ๆ
อันที่คนละครั้ง ๆ นอกจากนั้นที่หาเงินนั้นเห็นที่
นทบุรีจากของประเทศไทย ไม่ละเพราะเหตุที่
ประเทศไทยที่เรียกว่ากรุงเทพ ฯ ก็จะได้มากอยู่ด้วย ที่นั่นก็
เราเห็นว่าคิดว่ากรรมาธิการทั้งประเทศเป็นการด้วยกัน เรา
มาจนถึง ๓๐๐ คือการที่ไว้ที่เอาเท่านั้น พวกนี้ก็เป็นฝ่าย
ไม่ได้

ทั้งเราจะได้นั้นมีข้อแย้งจริงแล้วจะไม่หมดเปลือง ข้าพเจ้ามีเรื่อง
ความหรือเงินที่หาเงินนั้น จะได้นั้นจริง ๆ ตอน เห็นใน
เพราะเหตุว่าข้อแย้งได้ทำได้นั้นมากด้วย ทั้งนี้ไม่
เรียกว่านั้นเห็นของใคร เป็นที่เห็นของ
เด็ก ก็เห็นว่าที่ใดเพียงแต่จังหวัดของตัว ไม่ได้เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม

LIRT

ประโยชน์ของประเทศอันเป็นของสำคัญ ถ้าเป็นเช่นนั้นก็จะดีชดเชยกันใน
รัฐธรรมนูญบัญญัติไว้ว่าเป็นผู้แทนของปวงชนทั้งประเทศ ไม่ใช่จึงหัดก็ทั้ง
จังหวัดใดโดยเฉพาะ หรือเฉพาะที่เลือกเข้ามา

ทั้งในประการคือมากก็อยู่ในระบบพรรค เราก็จะเห็นได้ว่า สมมติ
ว่ามีพรรคอยู่พรรคหนึ่ง พรรคนั้นก็จะเสนอชื่อเป็นจำนวนเท่ากับผู้แทน อีก
พรรคหนึ่งก็เสนอเท่ากับจำนวนผู้แทน ก็ไม่มีเหตุผลสักเท่าไร จริงอยู่เราอาจ
จะมีดีดั่งของแคบคิดก็หลาย ๆ มาก ๆ ก็ไม่จำเป็น เพราะว่าถ้าหากว่าเป็นเช่นนั้น
เราจะคิดคนที่ไม่วีเรื่อง คือไปลงคะแนนโดยไม่วีเรื่อง เขาจะคิดอะไร ก็จะต้อง
อ่านชื่อได้ คนที่ไม่ตั้งใจจะไปเล่นการเมืองจริงๆ ไม่ตั้งใจจะไปเลือกผู้แทน
จริงๆ ก็ไปทวนไม่ได้ ไม่อย่างนั้นการมีสมัครพรรคเบอร์อื่นใหม่ยากดังคนอื่น
มีการโฆษณาอย่างหนึ่งเหมือนกันแย้งกันเขาเบอร์หนึ่งเป็นเรื่องเหลวไหลถ้า หาก
จำทำอย่างนั้น ถ้าหากว่าท้าวชนคนทไปนั้น อย่างน้อยก็รู้ว่าเด็ก ครกกัน
นั้นเบอร์เท่าไรแล้วไปช้เขา เขาเห็นว่าเป็นเรื่องที่น่าคิดมาก และเขาเจ้า
คิดมาหลายอันแล้ว และเป็นเรื่องที่น่าจะทำได้ อย่างที่เขาคุณศรี รวบรวมราช
มาชอย่างทมิใครพูดเมื่อกัน . อย่างเจ้าคุณศรีรวบรวมราช ขอโทษเขาเจ้า
ยังมีคำพูดของท่านว่าเขียนไม่ได้ ท่านจะ ไปเขียนเอง . ข้าพเจ้าชอบได้คำ
เท่านั้นเอง ข้าพเจ้าขอขยับยื่นเสนอขอร้อง

๑๑.๑๕ น.

พระยาศรีวิสารวาท : เรื่องการเลือกตั้งที่มออกจากรั้วให้ทั้งประเทศ
เลือกในทฤษฎีที่ดี เราต้องนึกถึงว่า ประเทศที่เป็นประชาธิปไตยเราเลือกตั้งกัน
มาหลายร้อยหลายพันมีพรรคไหนทำกันบ้างก็มีเบอร์มันเขา เรื่องพรรค
ประเทศอื่นไม่มี ไม่มีใครทำอย่างนั้นแต่ในประเทศอื่นไม่ใช่จึงหัดก็เขาแบ่ง
เขตก็ทั้งนั้น แล้วเพราะเหตุใดเพราะอ้างว่าจะใครขอว่าเป็นผู้แทนของปวงชน
แต่ถ้าจะตั้งมีหน้าที่ต้องไปทุกหัวขั้วของราษฎรอยู่ในเขตของตนเสมอ นั่นเป็น

หน้าของคนจริง ๆ แลวนอกจากนี้ขอให้คิดถึงความจำเป็นของข้าพเจ้าเป็น
 ท้องอย่างมากที่สุด ดมมคิดว่ากรุงเทพฯ เรามีพรรคประชาธิปัตย์มีพรรคอื่นที่
 น้อยกว่าแล้วก็มีกลุ่มหนึ่งในประเทศ ดมมคิดว่า ๒ แขนง ๓ แขนง เราต้องการเลือก
 ผู้แทนให้เป็นตัวแทนในความคิดเห็น ถ้าเราเลือกไม่ทั้งพรรษาอาจนำจักรแต่
 ณะเพราะจังหวัดเลือกอย่างกรุงเทพฯ ๑ อย่างนี้พอผู้แทนกลุ่มน้อยจะมีโอกาส
 ได้เลือกตั้งผู้แทนใหม่ ไม่มีเลย คงเป็นการกักขังของคนหม่มากค่อหม่น้อย
 คือพูดความหนักหรือยติธรรมแล้วควรจะต้องคิด แต่ทำไมเราแบ่งเขตอย่าง
 ชิงกฤษอเมริกาเขาแบ่งเขตเดิมดี มีคนขอให้รวมแต่ก็ไม่รวมสักทีก็เพราะ
 อย่างนี้ ๓ มีโอกาสไปคุยกับรัฐมนตรีของราษฎร ๒ ชาติคือความยุติธรรมคือทำ
 ให้กลุ่มน้อยไม่มีโอกาสได้เลือกตั้งผู้แทนได้ แล้วอีกประการหนึ่งทำให้รวมเขต
 ในจังหวัดก็คิดที่คิดที่ว่าจริงอยู่ไม่มีโอกาสที่จะไปติดต่อให้จัดกับราษฎรทั่ว
 ไป แต่ก็เป็นการท้อใจของกันนักเองใด แต่เราของนักกึ่งนักเองใดในทางเงิน
 พอดีที่มีเงินจะได้มีโอกาสได้เปรียบมากกว่าผู้ที่ไม่มีเงิน เราเคยมีเขตต้องเดิน
 คือหนึ่งคน แล้วต่อมาแบ่งเป็นหนึ่งแสน หนึ่งแสนน้อยไปราคาเขาเอาถือว่า
 อย่างน้อยเราควรจะต้องแบ่งเขตดี เป็นต้องเดิน คือไม่ควรค่าว่าต้องเดิน
 อย่างเราเคยทำมาแล้ว แต่จะให้เลือกตั้งประเทศ หรือเลือกตั้งจังหวัดเดียวกัน
 เห็นว่าเป็นการจำกัดหลักในการที่จะเป็นผู้แทนราษฎรที่เราเคยทำมาแล้ว แต่ถ้าจะ
 ให้เลือกตั้ง ประเทศ หรือ จังหวัดเดียวกัน ก็จะเป็นการ จำกัดหลัก ในการที่จะเป็น
 ผู้แทน

๑๑.๒๐ น.

ร.ท. สัมพันธ์ ชินชัชวณิช : ในการเลือกผู้แทนราษฎร
 ตามที่สมาชิกผู้แทนมีความคิดเห็นว่าถ้าเลือกทั้งหมดทั้งประเทศแล้วจะเป็นการ
 รวมชนหรือบังคับไม่เป็นการรวมค่อชนกลุ่มน้อย อันที่กระนั้นใครจะชี้แจงว่า
 การปกครองระบอบประชาธิปไตยนั้นเราก่อตั้งของราษฎรเป็นใหญ่ กระนั้น

LIART

การเลือกผู้แทนรวมทั้งผู้รับเลือกตั้งไปได้แต่จะต้องอาศัย กระบวนการที่ภาค
 แยก ไม่เห็นด้วยเหตุว่าไม่สมควรทำไปได้ อันนี้หนึ่งการที่จะกำหนดให้แยก
 งบประมาณไปให้คนอื่นไม่ได้เหมือนกัน อันนี้ขอเสนออีกด้าน ถ้าการที่จะ ให้แยกงบ
 การใช้ของหลายในทางสาธารณูปโภคส่วนมากอัน ตรงกันข้ามกับที่หลาย
 ฝ่ายที่รับราชการหนึ่งแยกออกจากกันโดยมีเงินสม ไรบ้างใช้เงินไปมาก แต่
 กระบวนการของของกลางควร ไรเงินจะไม่ ได้ผล เพราะว่าการที่เงินมาควรใช้
 ประโยชน์ได้จะเฉพาะ ในที่ลับ อีกในทางจ้างเหมาการที่เงินยอมไม่ได้แต่
 กระบวนการหนึ่งอย่างก็ตาม ถ้าการที่เงินไม่ตัด ทางหนึ่งว่า ถ้าจะเลือก ผู้ทรงคุณ
 ประสงค์ ให้ผู้แทนที่เลือก เพราะว่าการที่เลือกจะเป็นที่ด้วย ผู้ที่ขาดอย่างไร
 ก็ควรจะ ได้เงินมากขึ้น ให้ของส่วนที่อื่นยอมไม่ได้ ก็ ไรได้มากแต่โดยแยก
 แยกกันแล้ว จะเป็นผู้แทนของคนที่ได้การเลือกตั้งไปอย่าง แยกกันแล้ว
 ซึ่งการไม่ได้นั้นมาจากของเงินราชการที่แยกกันโดยแยกกันถึง ๒-๓ พัน และ
 มีราชการของราชการต่างแห่งอื่น ไม่ได้ของส่วนนี้ และเท่าที่กรมได้
 เงินมาแต่ของราชการส่วนกลางที่ต่างมีงบถึง ๕๐% ของเงินของงบอุดหนุน
 ภายใต้งบของกรมที่อื่นที่ไม่ได้งบฯ กรมนี้จึงมีความจำเป็นที่จะ
 คุ้มครองและรักษาของหัวคือได้และได้สามารถส่งมากกว่าของเขตที่บริหาร

๑๑-๒๕ ๓.

นายทองม้วน อุตถาวร : เป็นที่รับรองกันในรัฐธรรมนูญ
 นั้นก็ลงจะมีบทบัญญัติไว้ด้วย อันนี้ไทยเป็นของประชาชนชาวไทย ในการ
 ที่จะบัญญัติแยกที่เลือกที่หรือหน่วยเลือกตั้งนั้น ข้าพเจ้าเห็นว่าควรเป็นเรื่อง
 ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ถ้าหากว่าสภาผู้แทนราษฎรเห็นสมควร
 ความเห็นของสภาผู้แทนราษฎรนั้น คือให้ส่งกับว่าอันนี้มันของ
 สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแล้วแต่ถ้าจะเห็นว่าอันนี้มันของสภาผู้
 ไม่อยู่ในอำนาจหรืออำนาจผู้แทนของใคร เขาก็ได้สิทธิ์ของเขาไม่ทราบ

เห็นแก่คนไทยบริสุทธิ์ใจ เพราะผู้ที่ได้รับเลือกตั้งมาเป็นผู้แทนย่อมจะใช้สิทธิใช้เสียงของตนไปในทางที่ดี เป็นประโยชน์แก่ราษฎรใน ประเทศเป็นผู้แทนของ
 ของราษฎรโดยเฉพาะ ไม่ได้มุ่งถึงประโยชน์ทั่ว ๆ ไปของประเทศ ก็ต้องปลง
 เช่น ในเรื่ององค์การตามในสภามุสลิมก็เป็นเรื่องของท้องถิ่นเท่านั้น และเราเข้าใจ
 เห็นว่าเป็นการสมควรอย่างยิ่ง ในกรณีที่ราษฎรได้ใช้สิทธิใช้เสียงโดยเลือก
 ผู้แทนเข้ามาจากรัฐแล้วผู้แทนของรัฐมีสิทธิปกครองประชาชนคนทั้งประเทศ แล้ว
 ออกประกาศทางในกรณีพิเศษทั่ว ๆ ไปเสีย ได้ว่าขึ้นการเลือกตั้งด้วยเช่น
 ยุติกรรม ไม่ใช่เสียงเพราะเงินหรือเพราะการรวมรัฐของบุคคลใดคนหนึ่ง
 เสียอีกประการหนึ่งในการเลือกตั้งแบ่งเขตเลือกตั้งรวมเขตจังหวัดหนึ่ง หรือภาค
 หนึ่งว่าจังหวัดหนึ่งแสดงจังหวัดหนึ่งเมืองไม่ต่างเหมือนกัน อาจจังหวัดหนึ่งเมือง
 ๓ หมื่นก็ได้มีแทน บางจังหวัดมี ๕-๗ หมื่นก็ได้ บางจังหวัดก็ตั้งหลาย ๆ
 แสนเช่นจังหวัดอุบลฯ มีพลเมืองเกือบ ๗ แสน เป็นต้น

การที่เป็นผู้แทนราษฎรมีเสียงในการเลือกตั้งไม่เข้ามาเสมอขึ้น ชาติเจ้า
 เห็นว่าไม่เป็นการยุติธรรมในการที่เขาส่งได้รับเลือกตั้งมาใช้สิทธิคนประชาชน
 ทั้งประเทศ แล้วส่งมาทางใดตกลงแล้วว่ามีกำหนดวันเข้าของมีที่เป็นสมาชิก
 ภูมิภาค ขึ้นเป็นการรับรองว่าไม่มีการแบ่งแยกเพื่อเหตุท้องถิ่น เรา
 คำนึงความยุติธรรมเราให้ตกลงกันเสีย คือว่าเราสองพรรคนี้คือว่า
 เราอย่าขับหลังหรือขับขยักกัน เพื่อประโยชน์ของชาติโดยแต่ละประเทศชาติ
 เมื่อเราเลือกตั้งมาทั่วทั่วประเทศแล้วเราจะได้บุคคลซึ่งมีชื่อเสียง มีความดีที่จะ
 ให้เข้ามาเป็นสมาชิกราษฎร มีใช้ว่าคนไหนเป็นคนที่ดีพอ เราต้องการ
 คนที่ดีคนดีข้อดี แต่ข้อประการหนึ่งที่เราปรารถนาของเราก็คงมีอยู่ที่
 เราหาคนดีให้พรรคการเมืองได้ ทั้งประเทศไทยของเราไม่มีพรรคการเมือง
 เราอาจจะหาคนดีต่อพรรคเขาไปแต่จะต้องบุคคลซึ่งมีความชำนาญปัญหาไป
 สมัครพรรคการเมืองด้วย เช่นพรรคประชาธิปัตย์เลือกตั้ง ๓๐๐ คน เขา
 ก็ตั้งไป ๕๐๐ คน พรรคอื่นก็หาคนดีให้ได้ คือขอเรียนว่าเราเจ้าข้าง

ขวางในภาคอีสาน ข้าพเจ้าสามารถมีผู้ใช้ที่เป็นสมาชิกในพรรคเดียวกัน
 บุคคลอื่น ๆ ข้าพเจ้าไม่ช่วยจะช่วยบุคคลที่อยู่ในพรรคเดียวกัน ด้วยเหตุนี้
 ข้าพเจ้าเห็นว่าพรรคการเมืองเราบริบูรณ์ใหม่จนแล้ว ด้วยเหตุนี้เราจึงไม่คิด
 วิพากษ์และไม่ต้องการตั้งตัวอื่นว่าจะไม่ยึดถือธรรม เราไม่ต้องคำนึงเลย เรา
 อาจจะทำให้กัน ๆ เข้ามาในตำแหน่งแทน แต่ออกประการหนึ่ง ในกรณีที่สมัคร
 รมเลือกตั้งเป็นดีหรือเป็นพวก ๆ แต่ละพรรคคนนิยมเป็นการประหยัดในการ
 ใช้จ่ายมาก ถ้าหากว่ารวมกัน แยกแยกกันแล้วต่างคนต่างทำ ๆ คนจะไม่มี
 เงินจะเสียไปพอเพียง ข้าพเจ้าเห็นว่าควรจะรวมทั้งราชอาณาจักร นี้เรา
 จะได้นัก ๆ ซึ่งอยู่บางก่อนและข้าพเจ้าจะช่วยเองถ้านไหนเป็นนัก ๆ ข้าพเจ้า
 มีความคิดเห็นอย่างนี้ในหลักความยุติธรรมเพื่อเหมาะสมกับข้อบัญญัติเป็นของ
 ปวงชนชาวไทยทุกคน อย่างเจ้าคุณประธาน ๆ ข้าพเจ้าสนับสนุนคนหนึ่ง

๑๑.๓๐ 14.

หลวงประยูรวงศ์นิสิตาร : เคียงประยูรวงศ์นิสิตารรวมเขตหรือ
 แยกเขต หรือตั้งถาวร รวมกันแต่ไหนทั้งประเทศหรือรวมทั้งจังหวัด ข้าพเจ้า
 จะขอไทยสมัครผู้เกี่ยวข้องทั้งถึงเมืองก่อน ในเรื่องข้าพเจ้ามีความเห็น
 ว่ารวมทั้งหมดกัน แต่เห็นว่ารวมทุกจังหวัดเท่านั้นไม่ใช่ทั้งประเทศ ใน
 ข้อแรก ข้าพเจ้าขอเรียนที่ประชุมว่าหาก ๆ เมืองกันเองท่านที่พร้อมเขตทั้ง
 ประเทศต้องการให้จัดมีสมาชิกแทนที่เขตพวกหนึ่ง หรือเป็นผู้แทนประจำ
 จังหวัดนั้นหรือภาคหนึ่งภาคหนึ่งเข้ามางเพื่อเป็นเสียงเป็นประโยชน์ของภาคหรือ
 จังหวัดนั้นในวงมณฑล ท่านก็เข้าไปเสียอย่างหนึ่งแล้ว ท่านก็กลับมา
 ว่าถ้าผู้แทน ผู้แทนตามจังหวัดตามภาคแล้วจะไม่เอาเสียเลยก็ด้วย ข้าพเจ้า
 คิดว่าหากที่กันเหตุผลที่ว่าเมืองตนเอง ผู้แทนต่างกับวงมณฑลอำนาจ
 ไม่เหมือนกัน รูปที่กันการต่างกัน อะไรอย่างนั้นข้าพเจ้าว่าข้าพเจ้าเห็น
 หวังด้วยท่านที่อภิปรายระแวกว่าถ้าให้มีผู้แทนราษฎรแล้วก็ต้องเป็นผู้ที่รู้จัก

ใจของราษฎรแต่ละท้องถิ่นมีความต้องการของราษฎรแต่ละท้องถิ่น เพื่อมาใช้ความคิดเห็นในสภาผู้แทน เพราะว่าเป็นที่ปรึกษาอยู่แล้วว่าราษฎรต่าง ๆ ถิ่นนั้นโดยธรรมชาติย่อมประเพณีต่างกัน แล้วภูมิประเทศโดยความจำเป็นการครองชีพหรือจิตใจก็ต่างกัน เพราะฉะนั้นเราต้องทำให้คนในประเทศนั้นมาพบปะหารือกันว่าจะออกกฎหมายอันใดหรือรัฐบาลจะดำเนินการอันใด จะเหมาะหรือไม่เหมาะดี ก็คนทั้งประเทศก็ให้ความคิดเห็นต่าง ๆ กัน คือเขาจัดค่าใช้จ่ายประชาชนทุกภาคมาช่วยกันคิดช่วยกันทำ ถ้าสมมติว่าไปรวมกันทั้งประเทศแล้วเฉลี่ยแบ่งกันคนละครึ่งไป แทนที่งานจะได้คนครึ่งหนึ่งของต่างท้องถิ่นทุก ๆ ของถิ่นมารวมกันแล้วมันไปได้ว่าอาจจะได้คนกลุ่มหนึ่งซึ่งไม่รู้อะไรของท้องถิ่นอันใดคนหนึ่งหรือหลายท้องถิ่น ถ้าท่านไปในเรื่องพรรคแล้วเขาเห็นว่าอันอันครายที่สุด สมมติว่าพรรคหนึ่งคือพรรค ก. เขาจะไม่เลือกพรรคประชาธิปไตย ได้รับความนิยมนับสนับของประชาชนมากมายเหลือเกิน ตั้งชื่อเขาไปสมัครรับเลือกตั้ง ๓๐๐ คนได้มา ๓๐๐ คน นั่นแหละเป็นเผด็จการระบอบ เพราะขาดฝ่ายค้าน แต่ถึงประชาธิปไตยต้องการความกัน ต้องการบุคคลหลายจำพวกมากว่ากันในสภาแทนที่จะเป็นชนกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งมาเป็นตัวแทน และถ้าประสงค์ว่าพรรคใดมีชื่อเสียงมากได้มาหมดนั้นแหละอันครายที่สุด ที่คนทั้ง ๒ วิธีปฏิบัติตามที่เมื่อก่อนประชาธิปไตยเรียบร้อย เช่นเช่นคือไปรุดนิก ถ้าว่าท่านต้องการให้คนสมัครมาก ๆ ยิ่งมากยิ่งขึ้นไป แต่ก็ยังมากเท่าไรไปภายใต้ที่คิดที่เขตเลือกตั้งจะยาวแคบไปถึงพระที่นั่งอันนี้ควมสมัครเลือกตั้งต้องรับเป็นมิก ๆ แล้วราษฎรจะต้องไปนั่งอ่านประวัติคนหรือคนพินคน นี้ไม่พูดถึงคนที่ไม่รู้อะไร คนที่ตั้งใจจริง ๆ แต่ละจะต้องเสียเวลาทำมาหากิน อ่านประวัติคนเขารู้อีกเพียงคนเดียว ยก ๑๗๗ คนเขาก็ต้องอ่านเอาอย่างเขาคำโฆษณาท่าง ๆ ที่เขาไม่รู้จัก แต่ตอนนั้นเขาพอใช้ถึงที่ในรัฐธรรมนัญชีพเขาจึงมีอาชีพเขาผิดมาแต่ยังชีพเขา เขาคำโฆษณาน่าแล้วเสียใจในคำ

โฆษณา ที่มาลงสมัครท่านผู้หนึ่งที่มีความเห็นอยู่คนเดียวว่าแบ่งเขต
 ชาวเจ้า ทราบ ดีว่า ท่านสมัคร ผู้นั้น ได้เคย สมัคร รม เลขาธิการ และ ได้มาแต่
 ชาวเจ้าไม่เคยสมัครและไม่ได้รับเลือกตั้ง ชาวเจ้าเป็นเหมือนคนคนคุณกร มันไม่
 แน่ว่าจะแสดงออกหรือผิด ท่านจะคิดว่าชาวเจ้าหรือชาวเจ้ารู้จักอกไม่ทราบ
 การรวมเขตในเมืองไทย เพิ่งมีเมื่อรัฐประหาร ไม่ใช่เขียนขอรัฐประหาร
 ชาวเจ้าเห็นว่าสิ่งที่ทำคือที่สุดของรัฐประหารก็คือการรวมเขต เพราะว่าเมื่อ
 ก่อนนี้ เราเห็นแต่ก่อนมีรัฐประหาร การรวมเขต เราเห็นประจักษ์คำคา
 โดยดูเฉพาะอย่างจังหวัดพระนครมีการแยกเขต ชาวเจ้าได้เห็นประจักษ์
 คำคาที่ด้วย โดยเฉพาะอย่างยิ่งจังหวัดพระนครแยกเขตเป็นเขตย่อย ๆ
 พวกมันมีการแข่งขันกันเป็นการใหญ่ ครึ่งอยู่บางคนก็เลยแม้ว่าไม่ได้รับ
 เลือก แต่ว่าเป็นการคัดค้านทาง การรวมเขตทั้งจังหวัดก็จะตั้งเองทั้งจังหวัด
 เห็นจะไม่ไหวแน่ ถ้าแบ่งเขตก็จะเลยกันง่าย คือเลยกันเฉพาะเขตกันนั้น ๆ
 และจะเป็นโอกาสที่จะให้มีการเลยกันง่าย แลเลยกัน เป็นเงินหมื่น เงินแสน
 นั่นแหละจะเป็นเหตุนำไปสู่คอรัปชั่นต่าง ๆ ถ้าเรารวมเขตอย่างว่านั้นก็เลย
 กันไม่ได้ แต่มันก็เสี่ยงต่อโอกาสไม่ได้ การเลือกตั้งก็เป็นไปด้วย
 ความสุจริตและซื่อสัตย์มากขึ้น ด้วยเหตุนี้ชาวเจ้าเห็นว่าการรวมเขต
 เป็นของดีอย่างไร แต่รวมทั้งประเทศชาวเจ้าไม่เห็นด้วย ที่รวมเป็น
 จังหวัด ๆ ชาวเจ้าเห็นด้วย ที่ท่านอ้างว่าเรารวมทั้งประเทศแล้วเป็นเสียง
 ประชาชนโดยชนแต่จริงบ้าง ถ้ารวมเพียงจังหวัดหนึ่งแล้วไม่เข้ามาเชื่อมกันบ้าง
 เพราะเสียงข้างมากหรือเสียงน้อย ชาวเจ้าขอเทียบเรื่องอดีตของท่านมา
 เทียบ ๆ เวลาสมัครเจ้าวัด สมัครออกเสียงก็เสี่ยงเท่ากันหมด สมัคร
 แค่นี้ของก็มีส่วนไม่เท่ากัน และแม้ประชุมชาติของประจำจังหวัดทางราชการ
 ออกเสียงว่าเท่ากัน ถ้ามีการโหวตแต่ละจังหวัดไม่เท่ากัน แต่ว่าเรื่องผู้แทน
 จังหวัดนั้นไม่ได้เป็นออกเรื่องหนึ่ง อย่างเจ้าอ้างว่าปรวมก็ดำเนินการกัน

ไม่ใช่แทนทุก ๆ ของก็ไป ฉะนั้นก็จังหวัดหนึ่งก็ขอว่าผู้แทนเขาแทนจังหวัดคน
ไม่ใช่ทุกตัวคนมันไปไม่ได้ ถ้ามันเช่นนั้นมันยิ่งกันใหญ่

๑๑.๐๗ น.

พวชยาพรวิธรรมราช : ข้าพเจ้าเห็นว่าการรวมเขตกันเป็นการ
ถอยหลังเข้าคลอง ประเทศชาติที่เป็นประชาธิปไตยแก่ก่อน ๆ เขารวมเขตที่
ต่อมาเคยจนแทบทั้งโลก มีเยอรมัน อย่างท่านว่าเยอรมันเคยจนก็ไม่ใช่ว่า
มันแล้ว เขาแบ่งเขตทั้งหมด ไม่มีการรวมเขตดี การรวมเขตทั้งประเทศ
สยามแล้วก็เท่ากับ (Majority) คือจังหวัดเล็ก ๆ ได้ย่างน้อยที่สุดก็เราต้อง
การตามท้องถิ่น ถ้ารวมทั้งประเทศแล้วก็จะมาบังคับกันทั้งกรุงเทพฯ ทง
หมด เราจะได้รับความประสงค์ที่ดีได้อย่างไร ถ้าเราจะพูดถึงเรื่องรวมเขต
ทั้งประเทศแล้วมันเห็นจะหกละเม่นไปแล้ว

นั่นสำหรับเฉพาะความระมัดระวังจังหวัด ท่านบอกว่าการรวมเขตจังหวัด
แล้ว จะกระทบความยุติธรรมไม่ทราบให้แน่นอน ข้าพเจ้าเคยสัมผัสความระมัด
ระวังการรวมเขตดี ก็ต้องจำกัด ความขวางใจ เขตดี (Concentration)
ถ้าหาเขตเฉพาะในเขตหนึ่ง ๆ เท่านั้น ๆ ก็ได้ความเหมือนกัน อย่างเดียวในรัฐ
สักคนทำไร ถ้ารายจังหวัดให้ มี ๖ คน เขต ๖ คนก็เป็นศูนย์เฉพาะ
ถ้าหาเฉพาะเขตดีแล้วเขาเลือกได้แล้วจะเป็นประชาธิปไตยทั้งหมด ใน
โลกนี้เราถอยมาแยกเขตกันทั้งหมด ทำไม่เราถอยไปรวมเขตดี แล้วถ้า
หากว่าสำหรับผู้แทนราษฎรในจังหวัดหนึ่งก็ยกกันกว้าง ๆ คนละแห่ง จังหวัด
สงขลามี ๒ คน กว้างขวางคนละแห่ง รัฐอีกสองคนละแห่ง เราได้คน
รู้จักที่ของกว้าง ๆ ๒ คน ถ้ารวมกันหมดอาจจะไปผสมกันไม่ได้มันดี เพราะ
ฉะนั้นข้าพเจ้าเห็นว่าในทางแบ่งเขตก็ดูอย่างเดิม

LIART

๑๑.๑๐ น.

นายเทพ โชติณัฐ : โดยมากท่านเห็นแบ่งเขตคั้นนี้มักจะเป็น
 ผู้สมัครแทนพรรคเดียวแต่สมัครแบ่งเขตก็เคยอยู่ได้มา จึงเห็นว่าการ
 แบ่งเขตเช่นนี้ไม่ดีนัก แต่ความจริงน่าจะพิจารณาให้ครอบคลุมกว่านั้น
 โดยดูเพราะผู้สมัครหลาย ๆ ครั้ง ทั้งรวมทั้งแบ่งไม่ได้ บางทีจะค่อยยังชั่ว
 น้อย โดยดูเพราะปัญหาเรื่องแบ่งเขตที่เราอาจจะตั้งคนดี ๆ เป็นส่วนมาก
 เหตุผลหนึ่ง คือว่าในเขตคั้นหนึ่ง ๆ อาจจะไม่มีผู้วางขวางซึ่งมีคุณสมบัติที่สมัคร
 สมัครหลาย ๆ คนในเขตเดียวกัน สมัครว่าเขตคั้นหนึ่งในเมืองโดยดูเพราะ
 มีคนดี ๆ สมัครเยอะ แต่อยู่ในเขตคั้นรวมกันอยู่กันไม่ได้มากด้วย แต่ก็
 ๒-๓ คนตกไป แต่ ๒-๓ คนที่ตกไปมีคุณสมบัติดีกว่าอีก ๒-๓ คนใน
 เขตอื่นก็ได้ นี่เป็นข้อเท็จจริงซึ่งหลาย ๆ จังหวัดยังมีเขตหลาย ๆ เขต
 ซึ่งได้ประสพมาแล้ว นี่เองเป็นเหตุให้ราษฎรบางนักบ่นกันว่า คนที่สมัคร
 ๒-๓ คนในเขตคั้นหนึ่ง ๆ ด้วยกันไปแย่งกันทำไม ไปแบ่งเขตคั้นว่า นี่เป็น
 เสียงจริง ๆ ที่ชาวเขาได้ฟังมา และชาวเขาทราบว่ามีราษฎรหลายคน
 ได้ประสพเช่นนี้ เมื่อเขามองเขาเห็นว่าการสมัครรวมเขตเป็นเหตุให้
 เขาได้ใช้สิทธิเต็มที่ ถ้าเขามีสักเลือกตั้งแทนได้ ๔ คนเขาก็มี ๔ เสียง ซึ่ง
 อย่างนี้เป็นเหตุให้เขามีเหตุผลว่า แม้ผลพลาคิดเป็นต่อน้อย แต่การแบ่ง
 เขตคั้นปัญหาเรื่องผิดพลาดอาจจะมามากขึ้น เพราะฉะนั้นเราควรจะแบ่ง
 เขตเพื่อให้ได้คนดีต่อน้อยหรือว่าจะรวมเขตเพื่อให้ได้คนดีเป็นส่วนมาก มา
 เป็นผู้แทน มีปัญหาเรื่องที่ว่าเราจะได้คนซึ่งรบกวนกันเท่ากันหรือไม่ในจังหวัด
 เดียวกันเห็นจะพอแล้ว แม้จะได้คนในพลเมืองถึง ๓-๔ คนเป็นผู้แทนใน
 จังหวัดคนต่อน้อย ๒-๓ ซึ่งไม่ชำนาญก็เพียงพอจะไปดูแลได้ ซึ่งไม่ไกลนัก
 เพราะเป็นเขตที่อาณาเขต ๆ กัน ในจังหวัดเดียวกัน ชาวเขาไม่อยากจะพูด
 ถึงเรื่องประเทศเพื่อความสนใจและไม่อยากจะให้ท่านผู้มีอำนาจเข้าใจว่าพวกเรา
 ความจริงต้องการพูดเมื่อทุก ๆ ส่วนมาเป็นผู้มีอำนาจแล้วตกไป ท่านบอก

LIRT

ว่าเป็นเช่นนี้แล้วทำไมมารวมประเทศได้ เช่นนั้น ข้าพเจ้าเข้าใจว่าเดี๋ยวนี้
 คุณหลวงองค์ว่า บอกว่าไหน ๆ ตกไปแล้วก็ให้ไปเสียให้หมด รัฐบาลรัฐคือไป
 ปัญหาข้อไปก็คิดว่าท่านผู้แทนผู้มีสภาเมื่อนั้นบอกว่าเมืองนอกเขาเลิกกันหมด
 แล้ว เรื่องรวมเขตกันเราจะไปถอยหลังเขาคงต้องกัน แต่ความจริงเราพวกกัน
 นักหนาแล้วเรื่องรัฐธรรมนูญว่าเรา เป็นเมืองไทยเราขอให้ตัดออก สมชายเหมาะ
 สัมกับภูมิประเทศและเหตุการณ์ อย่างน้อยอย่าไปเอาอย่างเรา ข้อสำคัญ
 ก็คือว่าปัญหาเรื่องข้าพเจ้าอยากจะพูดท่านที่แบ่งเขตนี้ ข้าพเจ้าเองนึกว่า
 ทุกอย่างเหมือนกัน เรามีความบกพร่องแค่ไหน แต่เพื่อจะให้เห็นข้อเดียว
 ปัญหาหรือเขตก็แยกคือปัญหาเรื่องเวลาซ่อม สัมกับว่าทางกรุงเทพฯ เวลา
 มีสี่แทน ๔ คน สัมกับด้วยกันครั้งแรก ๔ คนก็ได้ ครั้งคนที่ ๑-๒-๓-๔
 แต่เมื่อคนที่ ๕ ได้ออกไป หรือถึงแก่กรรมก็ขาดคนสัมกับครั้งต่อไป และ
 จะต้องมีใครเข้ามาคนเดียว แต่ต้อง ไปรักกันทั้งกรุงอย่างนี้รู้ดีว่าเป็นการ
 ลำบาก แต่เป็นเรื่องลำบากของสัมกับครั้ง เรื่องส่วนรวมไม่คิดของพูดของเขา
 จะลำบากหรือไม่ เมื่อเขาได้ใจเขาเข้ามาแล้ว ก็เป็นเรื่องนี้คนเดียว เขาคงจะ
 ต้องลำบาก และความลำบากนั้นจะต้องเกิดขึ้นในเวลาต่อไปซึ่งในเวลานั้นยัง
 ไม่คิด ถ้าท่านซ่อมกันจะต้องเดือดร้อนมากเหลือเกินเป็นเหตุผลที่เดียว
 นี้คนเดียว แต่เป็นเรื่องของคนสัมกับเขาไม่ใช่ส่วนรวม แต่เห็นว่าส่วนรวม
 คิดว่า รวมเขตดีกว่าแบ่งเขต

นายหยุด แสงอุทัย : ผมเห็นว่าท่านกำลังพบปัญหาทางข้อข้อ
 ข้อหนึ่ง การรวมเขตดีและแบ่งเขต ถ้าคิดถึงรวมเขตก็ถึงการเลือกตั้ง
 เสียข้างมาก อย่างที่เป็นในเมืองไทย จะพูดถึงเยอรมัน เยอรมันท่านไม่
 รู้ว่าเขาเลือกตั้งกันอย่างไร เขาเลือกตั้งกันตามส่วน เพราะฉะนั้นรวมเขต
 ไม่เสียหลายเลย จะรวมทั้งประเทศทั้งจังหวัดก็ได้ สัมกับตัว ๖ หมั่นคนได้
 ผู้แทนคนหนึ่ง พรรคการเมืองไทยได้ ๖ แห่งก็ได้ ๖ คน ถ้าท่านต้องแบ่งก็ได้
 ๒๓ คน และรวมเขตประเทศไทยนี้ตัดออก คือเรารวมเขต แต่เพียง

LIART

เด็กครึ่งข้างมาก รูปการเติบโตผิดปกติ ก็มีคนหลาย ๆ คน เล็กกันหลาย ๆ คน
 คนเขื่องเป็นพวกเดียวกัน นี่เป็นการกวดขันงานน้อย การกวดขันไม่เห็นว่า
 มีรัฐธรรมนุญหรือกฎหมายเด็กครึ่งในประเทศใดในใดทมิกร เด็ก ครึ่ง รอม
 เรศคนหนอนปรเทศของเรา ก็ยังมีวาระเด็กครึ่งผู้แทนเพียง ๔-๕ คนใน
 จังหวัดหนึ่ง แลเด็กโตออกมาได้อย่างข้าพเจ้าเป็นพรรค ก. ข้าพเจ้าสมัครใจ
 อย่างหนึ่งมีการเป็นผู้แทนของฝ่ายตารเมืองเด็กครึ่งประเทศเดียว จึ่งอยู่
 ข้าพเจ้าได้เคยเป็นกรรมาธิการพิจารณากฎหมายเด็กครึ่ง ฉะนั้น ทให้ เด็กครึ่ง
 รอมพรรคนี้ เคยมาภายหลังข้าพเจ้ามารู้จักเสียใจโดยเหตุที่กรมการเด็กครึ่ง
 รอมพรรคนี้เองโดยเด็กครึ่งข้างมาก ก็เมื่อรอมพรรคนี้เองเป็นกรรมา
 ธิการฝ่ายข้างน้อยก็ไม่มี นี่เป็นการไม่ยุติธรรม ทนข้าพเจ้าเห็นว่าการ
 หาว่าถาวรรอมเรศนี้ เขาก็ต้องแบ่งเป็นการเด็กครึ่งตามธรรมเนียมอย่างเขา
 ทำกัน ไม่ใช่ในประเทศเยอรมัน ก็มหลายประเทศ ดูเหมือนจะเลือก ๓๐
 ประเทศเด็กครึ่งกันตามส่วน โดยแบ่งเรศนี้ แต่ถ้าเราเราเลือกครึ่งตาม
 เด็กครึ่งข้างมากแล้ว เขาก็จะต้องแบ่งเรศนี้ข้างจังหวัดพระนครผู้แทนเด็กครึ่ง
 น้อยก็อาจจะเลือกไม่ได้ก็ไม่ได้รับเลือกอย่างนี้ ก็มันเท่าเดียวใจมากแล้ว
 นอกจากนั้นการรวมเรศนี้ในจังหวัดนั้น ข้าพเจ้าคิดว่ารอมผู้แทนเด็กครึ่ง
 เรศข้างน้อยมี ๖ คน ก็จะทำอย่างไรแต่อย่างต่าง ๆ สำหรับประเทศประชา
 ธิปไตยใหม่ ๆ ไม่ควรจะทำหรือให้มีการเลือกครึ่งตามส่วน สำหรับประเทศ
 ประชาธิปไตยใหม่ ๆ อย่างประเทศไทยเราควรจะเลือกครึ่งตามเด็กครึ่ง
 มากไปก่อน ทดอย่างในไอนันมีไม่เท่ากัน เพราะอย่างในจังหวัดหนึ่งมีต
 เมืองน้อย อีกจังหวัดหนึ่งมีตเมืองมากแล้วผู้สมัครมีเด็กครึ่งข้างภูมิ
 ปรเทศเราก็สามารถจะปกครองประเทศของเราโดยการตั้งกระทรวงตาม แต่ถ้า
 เรศเด็กครึ่งใหญ่ขึ้นแล้ว นอกจากจะเป็นการเสียผลประโยชน์ การกวดขัน
 ผู้รอมราษฎรก็ไม่ทักต้อง เสด็จประเทศประชาธิปไตยอย่างนี้ในการปกครอง
 ประเทศอย่างราษฎร ถ้าเมื่อราษฎรเกิดหรือเนกคมาตลคคณันผู้แทน โดย

การให้ตั้งกระทรวงตามแล้วเมื่อเขตค้ำใหญ่ออกไปเท่าใดก็เป็นกรลำบาก อย่าง
 บางจังหวัดก็มีผู้แทน ๕ คน คอนโหมเป็นของใครก็ไม่รู้ดูประอะกันไปหมด
 แล้วเมื่อเวลาขึ้นสมัยประชุมแล้วผู้แทนไปเยี่ยมราษฎรในจังหวัดของตน แล้ว
 เมื่อเป็นเขตค้ำใหญ่ก็ไปไม่ทั่วถึง ท่านก็ควรวัดอยู่ในเขตค้ำที่มีราษฎรอยู่มากๆ
 เพราะฉะนั้นจึงเป็นการเสียหายมากที่เราจะมีการเลือกตั้งโดยเสียงข้างมาก และ
 ในเรื่องเขตเลือกตั้งในจังหวัดหนึ่ง มีผู้แทน ๔-๕ คน อีกจังหวัดหนึ่งมีผู้แทน
 หนึ่งคน ประชาชนในจังหวัดหนึ่งมีสิทธิเลือกตั้งได้ถึง ๔-๕ คน อีกจังหวัด
 หนึ่งประชาชนในจังหวัดหนึ่งมีสิทธิเลือกตั้งได้เพียงหนึ่งคน เช่นที่ผมเป็นกรรวม
 ธิการในคอนโหม ทั้งที่เขตกฎหมายเลือกตั้งนั้น ผมรู้สึกเสียใจมากเพราะเป็น
 การรูดหยดเหงื่อของ คล้ายๆ เป็นการรูดครีมน้ำขางน้อย และถ้าพูดถึง
 หรือพรรคการเมืองราษฎรไม่รู้ ถ้ารวมเขตค้ำกับพรรคใหญ่อย่างเอาไปหมด
 พรรคเดียวถ้าแบ่งเขตค้ำไม่รวมจะได้พรรคที่มีส่วนน้อย แต่ก็ต้องคิดสืบด้วย
 การคิดเมื่อออกไปรวมแล้วจึงคิดสืบ ที่จะคิดสืบว่าของท่านค้ำหรือไม่ค้ำอย่าเรา
 ท่านคิดซึ่งในที่เป็นเขตค้ำหน้าคนค้ำของในเขตค้ำคุมครองส่วนข้างน้อย ส่วน
 ข้างน้อยแท้ใจคิดเต็มอดส่วนข้างน้อยซำค้ำส่วนข้างมากเต็มออกมา ซำค้ำค้ำเสียง
 ข้างมากค้ำจะทำอะไรโดยเขตค้ำหน้าจะมารวมเขตค้ำแล้วมาโดยเสียง
 ข้างมากไม่มีอะไรเสียงข้างมากมากค้ำฝ่ายข้างน้อย ถ้ารวมเขตค้ำต้อง
 อย่างเขมรมัน เข็โกสโตวาทเกี่ยวข้องอย่างประเทศอื่นๆ เขา ๖ หนึ่งคนผู้แทน
 คนหนึ่ง ทุกฝ่ายมีส่วนแล้วอย่างนั้นคนนั้นไม่เสียแต่อย่างนั้นข้าพเจ้าเห็นว่า
 โกลดเกินไปถ้าให้มีประเทศที่เพิ่งมีประชาธิปไตยใหม่ๆ ถ้ารวมเขตค้ำโดยเสียง
 ข้างมากเป็นการเห็นแก่ตัวค้ำซึ่งราษฎรและดอยทองเขาคัดของ ถ้าจะเรียนให้
 ไหว้รัฐรวมบุญชายเขา

แต่ที่สุด ก็คงทึ่งหากคนนั้น ได้ช่วยเจ้ากบฏรยาเท่านั้น ชักงัดคนไม่รู้อะไร
 คงลงผลของกบฏรวมเจ้าบ้านก็ไม่รู้ว่าใครเป็นใคร ผมก็ไม่ได้นึกใจ ทันที
 ถึงว่าแบ่งเขต ได้เคยมีแขกซุ่มเวียนมาเหมือนกัน ผมได้ไปช่วยเพื่อนมาเป็น
 ผู้แทนและเป็นไปตลอดด้วย นี่พูดถึงเมื่อยังแบ่งเขตครั้งสุดท้ายที่เมืองชลบุรี
 ผมไปพูดให้เขาว่าท่านผู้บังคับ ช่วยหน่อยซิพวกเรากันเอง เขาบอกว่ามี
 ผู้หญิงเป็นคนมีเงินใหญ่ได้เขาบอกจ่า สำหรับคิดเงินใครจะเป็นผู้แทน ให้ไม่ได้
 ใยจะเลือกทำไม ผู้แทนใครเปิดให้ไม่ได้ กวาคเรือนไม่ได้จะเลือกทำไม
 ผมกับออกจากเลือกเขาซิ ประเดี๋ยวเขาจะมาไกลให้ วันหลังเขาจะมากวาค
 เรือนให้ แล้วพวกผู้แทนไปก็ทำตัวเป็นคนกันเอง แล้วผู้แทนไปก็ถูกฮือฮากัน
 แยกได้ไกลไปถนัดหรือ ไม่ก็ ไม่ทราบ แต่ได้รู้จักตัวว่าคนผู้แทนเป็นผู้แทนแล้ว
 คนผู้แทนเคยคิดขึ้นมาว่ามดกัดจากแตกอื่น คนที่ไปสมัครรับเลือกตั้งแบ่งเขตก็
 ต้องไปขอให้ช่วยลงคะแนนให้ ซึ่งข้าพเจ้าพิจารณาว่าคน ๆ นั้นเป็นอย่างไร
 บางทีนี่ไกลที่สุดก็จะติดกับผู้แทน ตอนนั้นเมื่อตั้งแล้วเขาไม่มาหาข้าพเจ้า
 อีก ข้าพเจ้าเห็นว่าควรขอยังให้หน่อยอย่างไกลซัดก็ติดกันโดยตัวเองบ้าง
 โดยเหตุนี้ตามความชำนาญที่เคยผ่านมาจึงเห็นว่าควรแบ่งเขตที่จะติดกว่า

ประธานสภาร่างรัฐธรรมนูญ : หมดเวลาแล้ว เขาไว้วันหลัง
 ดีกว่า บางทียังอาจจะมีส่วนจะพูดบ้าง เขาไว้วันหลังเถอะ

ได้มีผู้เสนอญัตติขอให้เพิ่มวันประชุมขึ้นอีกหนึ่งวันในวันเสาร์ จะมี
 ผู้ใดเห็นอย่างไรบ้างหรือไม่

หลวงประภคมนตรีสาร : ข้าพเจ้าขอเสนอให้ลงมติว่าจะรวม
 หรือไม่ว่รวม

ขุนคลังทูลขอศึกษากร : โดยที่ข้าพเจ้าได้พิจารณาเห็นว่า ญัตติ
 ที่เราจะได้ปรึกษาพิจารณากันในเรื่องนี้ยังมีข้อมากมาย ที่ได้เข้ามาแล้วได้
 ผลเป็นจำนวนค่อนข้างน้อยมาก ไม่ควรแก่เวลาที่ทั้งจะต้องพิจารณา เพราะ

กรณีข้าพเจ้าเห็นว่าในวาระวันเป็นวันเสาร์นั้นเป็นวันที่ไม่มีประชุมรัฐสภา และเป็นวันที่ว่าง ข้าพเจ้าเห็นว่าควรจะมีประชุมในวันเสาร์วันนั้น และนอกจากนั้นยังมีเสาร์ด้วย ๆ ไปวันใดที่ไม่มีประชุมรัฐสภา ข้าพเจ้าก็อยากจะขอให้การประชุมได้พิจารณาให้มีการประชุมด้วย

เลขาธิการสภาข้าราชการ : ในฐานะที่เป็นกรรมการจัดระเบียบวาระ กรรมการร่างรัฐธรรมนูญ ผมขอเรียนด้วยเรื่องระเบียบวาระนั้นคงไม่มีมากเท่าไร เพราะว่าคำสั่งจะส่งมากก็เป็นประเด็นสำคัญ ๆ แต่ว่าการร่างก็ต้องทำมากเหมือนกัน เพราะฉะนั้นข้าพเจ้าจะขอให้สมาชิกเห็นภาพของกรรมการที่ไปยกร่างรัฐธรรมนูญไปใช้ร่างร่างอยู่เรื่อย ๆ จะสรุปในเรื่องเสรีภาพในทรัพย์สิน เราจะต้องแยกประเทศในโลกเขามีกฎหมายในทรัพย์สินกันอย่างไร ถึงแม้ไม่ใช่กรรมการก็ควรที่จะศึกษาแล้วเขารู้ว่าต้องทำอะไรอย่างไร เพราะฉะนั้นถ้าเป็นกรรมการแล้วควรที่จะไปประชุมจะให้พวกสมาชิกด้วยกัน เพราะฉะนั้นขอให้เห็นใจ คับกรรมการจะระเบียบวาระและกรรมการร่างรัฐธรรมนูญต้องมีวาระจะต้องใช้ที่มี ๑๖๖ อยู่ในขณะนั้นเรื่องมันจึงยังยาก ผมจึงขอ ๑ วันไปก่อน ถ้ากระผมเห็นหนักหนักก็จะขอสงวนข้อที่เท่าไรก็ได้แต่ไม่ได้ดี เพราะฉะนั้นก็ขอให้มองอย่าง ๆ ก็ไม่ได้ควรประเทศเขามันก็อย่างไรบ้าง และในการร่างก็ต้องเอารายงานของสมาชิกที่อภิปรายมาเหมือนกัน

นายอินท สิงหนตร : ข้าพเจ้าคิดว่าท่านผู้เสนอ ๆ ไปมากไป ข้าพเจ้าขอเขาแต่เพียงวันเดียว เขาแต่พรุ่งนี้ เพราะไม่มีอะไร วันอื่นพูดกันวันหลังขอเสนอให้ลงมติเพราะฉะนั้นวันเดียว วันเสาร์วันนั้น อาจอยู่ทางรัฐสภาที่ไม่มีอะไรท่านเสนอทุก ๆ เสาร์ข้าพเจ้าไม่เห็นด้วย ว่าเขาพรุ่งนี้จะเขาหรือไม่เอาท่าน

หลวงประภอนนิตสาร : ข้าพเจ้ายินดีส่งเวลาให้ท่านซักแต่ถึงร่างรัฐธรรมนูญเหมือนกัน แต่ขอโปรดนึกดูว่าท่านเดา ๆ ขอมาขอให้เห็น

๓. คนต้องไปเขียนร่างแต่ก็ต้องไปประชุมในสภาบ้าง ไม่ใช่เขาไม่ทำงาน เขาทำงานเหมือนกันแต่ท่านนี้คือข้างท่านอย่าถามว่า ทุกคนเข้ามหลายคนที่ ไม่ได้เพราะแต่ข้าพเจ้า ฟุ้งน่ะมีการประชุมทางสภาก็มี การนัดประชุม เนติบัณฑิตสภาก็มี ร่างก็ต้องเขียนขอให้เห็นใจบ้าง เราต้องการคนมา ประชุมน้อย ๆ หรือ ต้องการมาก ขอถอนเสียก่อน

ขุนคงฤทธิศึกษากร : ที่ข้าพเจ้าเสนอขึ้น ใช่ว่าไม่ได้คิดเห็นขกเคย ใจตรงมาวิธีการร่างรัฐธรรมนูญหรือประโยชน์ทำไหม ขุนได้ไปประชุมแล้ว ข้าพเจ้าเห็นว่าเวลาที่จะมีให้ประโยชน์เห็นชัดเจนเป็นข้อสำคัญ... เราเห็นว่า ฟุ้งนี้เราไม่มีมีการประชุมอย่างอื่น เมื่อประชุมกันตั้งแต่... ซึ่ง... ก็เป็น การสมควรด้วย จะไม่มีงานทำไหม ข้าพเจ้าก็เป็นกรรมการเหมือนกันก็คิดกรรมการใครใครจะรายงานการประชุมนั้นก็ต้องทำขอยังเราที่ตำแหน่งเลขาธิการ ได้ ข้าพเจ้าก็ได้คำนวณและกล่าข้เหมือนกัน เพราะฉะนั้นเราจึงมานัดไปขอ พิจารณาตั้งเห็นด้วย

หลวงประภอบนิตินิสาว : ข้าพเจ้าก็อยากจะทำงานอย่างท่านว่า เหมือนกัน แต่ว่าขอเสนอเพียงว่าฟุ้งนี้จะประชุมกันหรือไม่ก่อน จะเขา เราหรือบ้ายจึงว่ากันใหม่

ประธานสภาร่างรัฐธรรมนูญ : ตามที่ท่านเสนอมาว่าทุกวันเสาร์ ท่านจะถอนหรือไม่

ขุนคงฤทธิศึกษากร : ข้าพเจ้ามีเงื่อนไขคือทุกวันนี้เสาร์วันแต่ วันใดที่มีการประชุมรัฐสภาอาจจะตกลงก็ได้ พูดสำหรับฟุ้งน่ะก่อนก็ได้

ประธานสภาร่างรัฐธรรมนูญ : ก็มีส่วนชักเด็นข้อว่าเขาตั้งวันเสาร์ฟุ้งน่ะก่อนจะมีการประชุมหรือไม่ เพราะฉะนั้นขอเห็นลงมติไม่ใช้ทุกวันนี้เสาร์ท่านจะถอนหรือไม่

ขุนคงฤทธิศึกษากร : ขอถอน

ประธานสภาาร่างรัฐธรรมนุญ : เพราะฉะนั้นเห็นชอบที่ประชุมว่า
 คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนุญจะมีการประชุมหรือไม่ ผู้ใดเห็นว่าควรมีโปรดยกมือขึ้น
 ต่อท้ายยกมือ ๑๐ คน

ประธานสภาาร่างรัฐธรรมนุญ : ผู้ใดเห็นว่าไม่ควรมีโปรดยก
 มือขึ้น

มีสมาชิกยกมือ ๑๒ คน

ประธานสภาาร่างรัฐธรรมนุญ : เป็นอันว่าไม่มีประชุม หมดเวลา
 แต่เด็กประชุม

เลิกประชุมเวลา ๑๒.๐๔ นาฬิกา

คณะกรรมการตรวจรายงานการประชุมสภาาร่างรัฐธรรมนุญ

นายเกษม บุญศิริ	นายเจริญ บัณฑิตโร	ผู้ตรวจรายงาน
ขุนทดพิทักษ์ศึกษากร	นายประเสริฐ บัณฑิตคนธ์	..
ทององศ์กณานุรักษ์	นายประสิทธิ์ ศิว์ธูชาติ	..
พ.อ. ถิ่น จำนงภูมิเวท	นายสุวิทย์ อธิปถากร	..
นายบุญเท่ง ทองสงัดดี	นายสุธนต์ จิครกถัก	..
	นายศิริ มนต์โคตรเวศย์	..
	นางสาวอรวิรัตน์ สุ่มบุญ	..
	นายเล็ก จารุณี	..
	นางโสมเมตตา อธิปถากร	..
	นายพิพัฒน์ เอกะโรหิต	..

LIRT

๕๗๓

นายดวง เจียรพงษ์	ผู้ตรวจงาน
นางสาวอุษิษา ธานีบ่อม	„
นางสาวฉานนิต ด้ตระกูลมระ	„
นายโรศ คุปตะวาทิน	„
นายชุกุม พดอยสังวาลย์	„
นายประภักดิ์ จินตามัย	„

นายหยุด แสงอุทัย
เลขาธิการสภาข้าราชการ

ศรีธรรมวิไล
ประธานสภาข้าราชการ

พิมพ์ที่ บริษัทการพิมพ์ห่าน่านศึก จำกัด (ร.พ. ๑)

ปากคลองตลาด พระนคร

พ.ศ. ๒๕๖๖ ๕๐๐ ๓

LIRT

Legislative Institutional Repository of Thailand